

Årsrapport 2003



Opplysningsvesenets fond



Historikk	2
Formål	2
Fondets strategier	3
Nøkkeltall.....	4
Fondets drift og organisering	5
Fondets verdier	7
Styrets beretning.....	8
Resultat for Opplysningsvesenets fond.....	14
Balanse for Opplysningsvesenets fond	15
Kontantstrøm for Opplysningsvesenets fond	16
Regnskapsprinsipper	17
Noter til regnskapet.....	19
Revisjon.....	28
Forretningsområdene.....	29
Ovf's kultureiendommer	41
Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond.....	43
Styrende dokumenter	44

HISTORIKK OG FORMÅL

HISTORIKK

Opprinnelsen til Opplysningsvesenets fond finnes i middelalderen. Den katolske kirke hadde eiendomsretten til store jordeiendommer. Disse var enten kjøpt inn, gitt som gave eller testamentert til den katolske kirke.

Kirkens eiendommer var i hovedsak tre-delt: Kirkegodset hvor inntektene ble brukt til vedlikehold og drift av kirkene, bispe- og klostergodset, og prestebordsgodset eller det benefiserte gods som sikret prestene underhold. (Prestene levde av driften av den enkelte prestegård, og fikk ikke statslønn før i 1957.)

Ved reformasjonen i 1536 overtok kongen forvaltningen av bispe- og klostergodset og kirkegodset. Dette førte etter hvert til salg av bl.a. kirker for å skaffe kongen penger i statskassen. Prestebordsgodset var stort sett intakt inntil 1814, da grunnloven § 106 ble formulert spesielt med henblikk på å sikre geistligheten utkomme av det benefiserte gods og hindre staten i å beslaglegge avkastning av eiendommer eller kapital.

Lov om det beneficerede gods ble vedtatt i 1821. Loven sikret at såvel kapitalen som avkastningen av Opplysningsvesenets fond ble holdt adskilt fra statens midler og anvendt til geistlighetens beste. Loven inneholdt bestemmelser om forvaltning av inntektene og hvordan disse skulle føres og settes på egne konti. Loven inneholdt også bestemmelser om bortleie og salg av eiendommer. Prestegårdene var på dette tidspunktet adskillig større enn i dag. Et betydelig antall gårdsbruk ble solgt på 1800-tallet, før det igjen ble en mer restriktiv linje.

Den restriktive linjen hva angår salg av festetomter, skog og gårdsbruk ble forlatt da Stortinget ga sin tilslutning til Stortingsmelding 64 (1984-85), hvor det ble åpnet for salg av forpaktningsbruk til forpakterne der forholdene lå til rette for det. Også festetomter kunne selges til festerne. Fondet skulle også fortrinnsvis selge nye tomter fremfor å feste bort. Fondet har vært og skal fortsatt være en stor skogeier slik at ved salg av forpaktningsbruk følger sjelden skogarealer med salget.

Fra 1988 til 2003 er det solgt 114 forpaktningsbruk. Salgsvurderingen av slike eiendommer ble fullført i 2003. 45 eiendommer er besluttet beholdt i Opplysningsvesenets fonds eie, hovedsakelig på grunn av deres kulturhistoriske verdi. Tomtefestere har i perioden 1988 – 2003 fått innløse ca. 8000 festetomter. Innløsningen skjer til markedspris.

7. juni 1996 ble det vedtatt ny lov om Opplysningsvesenets fond.

FORMÅL

Fondets avkastning skal komme Den norske kirke til gode bl.a. gjennom tilskudd og ytelser, herunder å holde boliger for biskoper og prester i Den norske kirke. Verdiene skal ivaretas og gi avkastning.

Fondets forretningsmessige virksomhet er eiendoms- og finansforvaltning. Eiendomsforvaltningen omfatter tomter og andre arealer, herunder festetomter, jord- og skogbruk, eiendomsutviklingsprosjekter og kontorbygg for kirkelige formål.



Prospect af Aggershuus Fæstnings Christiania. Byes og Opflor. Forstads Østre Side.

FONDETS STRATEGIER

Utdrag av fondets strategiplan for 2004 – 2007:

- Det er en hovedoppgave å arbeide for en mer rasjonnell og lønnsom struktur av eiendomsmassen, frigjøre kapital ved salg av eiendom med lav avkastning og videreutvikle eiendom hvor det ligger til rette for det. Frigjort kapital skal investeres i verdipapirer og næringsseiendom med god avkastning.
- Enkelte eiendommer med særlig kulturhistoriske kvaliteter skal beholdes. Dette gjelder foruten mange presteboliger et utvalg gårdsbruk. Dette hensynet skal veies opp mot økonomiske kriterier, og det kan ikke forventes at den kapitalen som er bundet i kultureiendommer vil gi forretningsmessig avkastning.
- Forretningsvirksomheten skal preges av langsiktighet, risikospredning og lønnsomhet. Investeringer skal foretas i henhold til fondets etiske retningslinjer.
- Fondets skal aktivt benytte tjenesteleverandører i markedet for å utføre ulike deler av fondets oppgaver. Det gjelder særlig forvaltning av tomter og arealer og skog, eiendomsutvikling, finansforvaltning og IT tjenester. Disse skal velges etter konkurranse i markedet.
- Det skal føres en personalpolitikk som gjør det mulig å rekruttere og beholde medarbeidere med relevant kompetanse. Virksomheten skal ha fokus på helse, miljø og sikkerhet.
- Virksomheten skal være en kunnskapsbasert organisasjon med hovedfokus på langsiktig verdiskapning

til beste for Den norske kirke. Våre brukeres interesser skal ha høy prioritet og organisasjonen skal preges av integritet og høy etisk standard.

- Fondet skal ha et åpent, aktivt og profesjonelt forhold til media.
- I forretningsmessige forhold skal fondet forholde seg til markedsmessige prinsipper og betingelser. Fondet skal likevel innenfor disse rammer vise samfunnsansvar. Fondet vil legge vekt på et godt samarbeid med sentrale og lokale myndigheter. Kontakt med enkeltmennesker skal preges av respekt, saklighet og høflighet.
- Fondets verdipapirportefølje har de senere årene vært, og vil fortsatt være, det viktigste aktiva i forhold til å kunne betjene Den norske kirke med ulike tilskudd og ytelser. Verdipapirforvaltningen skal preges av langsiktighet, lønnsomhet og risikospredning. Plasseringene skal skje i henhold til fondets etiske retningslinjer. Fondet skal være en pådriver i det norske marked for økt fokus på at investeringer skal være etiske. Det er et siktemål at den langsiktige avkastningen på porteføljen skal være 2-3% over risikofri rente.
- Fondet føler en sterk forpliktelse til å holde tjenesteboliger for kirken med hensiktsmessig standard og beliggenhet. Boligene skal representere et godt virkemiddel for kirken med tanke på å rekruttere og beholde prester i de sokn der fondet har bolig.



optaget ved Egeberg ved Oppland, og forfærdiget den Aarit 1745, af Mesteren, Hansens, A. D. S. S.

NØKKELTALL

<i>Tall i mill. kroner</i>	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997
Omsetning/brutto inntekt							
Presteboliger	35	34	31	26	28	28	10
Kontorbygg kirkelig virksomhet	2	1	1	1	1	4	-
Jordbruk	27	19	13	8	9	8	7
Skog og utmark	28	24	25	18	21	23	22
Eiendom/festetomter	96	81	89	73	79	108	80
Eiendomsutvikling	7						
IT	3	3	4	4	1	1	-
Utlån	7	9	8	4	4	4	3
Finans	54	41	14	249	181	124	120
Total	260	212	183	383	323	300	242

Resultater, avsetning og utbytte

Presteboliger	-12	-5	-22	-25	-21	-2	-39
Kontorbygg kirkelig virksomhet	2	0	0	1	1	4	0
Jordbruk	20	11	6	-2	5	3	-1
Skog og utmark	2	1	2	1	3	6	5
Eiendom/festetomter	79	65	76	57	70	98	71
Eiendomsutvikling	5						
IT	-8	-6	-2	-5	-15	-7	-5
Utlån	7	9	7	4	4	4	3
Finans	125	-186	9	243	177	124	120
Driftsresultat	73	51	35	25	43	102	31
Årsresultat	210	-123	51	274	223	229	154
Pliktig avsetning til kapitalfondet	82	53	55	215	222	221	130
Naturalutbytte til kirkelige formål	26	29	25	20	18	20	0
Finansielt utbytte til kirkelige formål	40	47	33	25	19	18	18

Resultat i forhold til brutto inntekt i %

Presteboliger	-33,9%	-14,7%	-70,3%	-96,8%	-76,1%	-5,4%	-375,0%
Kontorbygg kirkelig virksomhet	79,4%	33,0%	20,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%
Jordbruk	72,8%	59,1%	51,2%	-21,1%	52,9%	37,3%	-9,6%
Skog og utmark	5,9%	4,9%	9,2%	5,5%	14,3%	26,1%	20,5%
Eiendom/festetomter	82,1%	80,3%	85,2%	78,5%	88,5%	90,6%	89,3%
Utlån	100,0%	100,0%	92,0%	96,4%	100,0%	100,0%	100,0%
Finans	231,8%	-455,4%	67,6%	97,3%	97,7%	99,9%	100,0%



2003 var på mange måter et godt år for Opplysningsvesenets fond. Økonomisk sett startet året riktignok meget dårlig. Den sterke nedturen i aksjemarkedet gjennom 2001 og 2002 fortsatte til februar/mars 2003. Da kom oppgangen med full styrke, og den fortsatte gjennom resten av året. Resultatmessig er 2003 et av de beste år i fondets historie.

Også driftsmessig var 2003 et godt år. Viktige utviklings- og forbedringsprosesser er fullført eller videreført. Organisasjonen er i ferd med å få ønsket struktur.

Forvaltningen av finanskapitalen har gjennom en årrekke gitt gode resultater. Den løpende avkastningen har vært høy, og kapitalen har hatt god verdiutvikling.

Fondet har i 2003 engasjert ekstern rådgiver som skal bistå med fondets finansforvaltning. Rådgiver skal særlig bidra i den løpende taktiske aktivaallokeringen.

Den løpende avkastningen av eiendomskapitalen har gjennom en årrekke vært lav. Et vesentlig trekk ved fondets eiendomsmasse er at eiendommene er mange, relativt små og er spredt over store deler av landet. Fondet har eiendom i ca. 380 av landets 434 kommuner. Fondet eier ca. 11.000 festetomter. Videre eier fondet ca. 950.000 dekar skog fordelt på ca. 400 skogeiendommer. Ca. 60% arealet er produktiv skog. Gjennomsnittsarealet pr. skogteig er ca. 2.400 dekar. Det lave gjennomsnittsarealet og den store geografiske spredningen

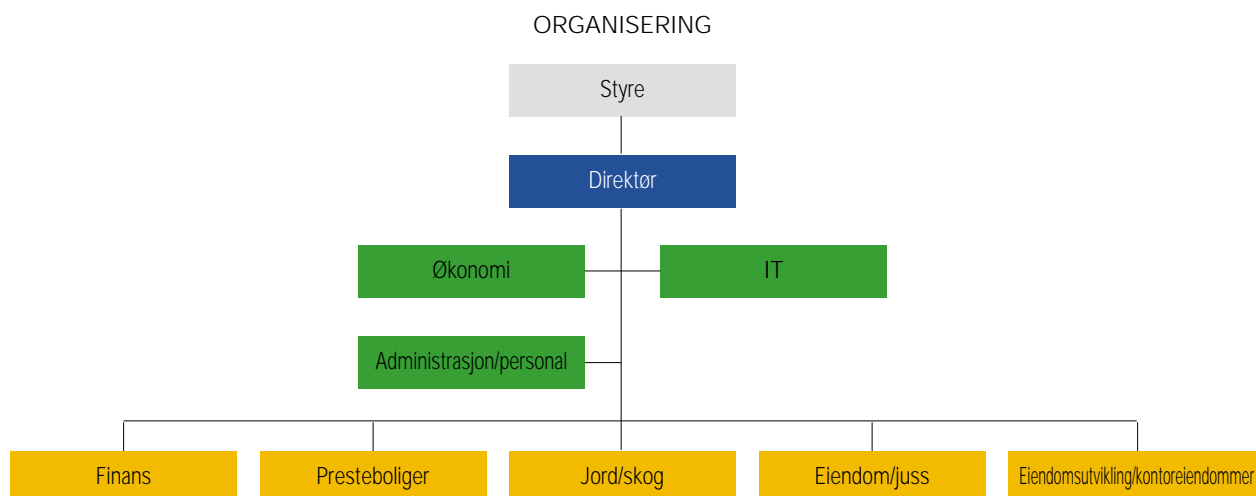
gir i sum en kostbar forvaltning. Den pålagte forvaltningen av ca. 450 presteboliger er meget kostnadskrevende, og bidrar negativt til resultatet.

Mange av eiendommene ligger i områder med lavt verdistigningspotensial. Videre er store deler av eiendomsmassen underlagt begrensninger med hensyn til prising. Tomtefesteloven setter strenge begrensninger på festeavgiftens størrelse, slik at denne ofte ikke gjenspeiler de underliggende verdier ved fri omsetning. Riktignok er dette forbedret ved ny tomtefestelov fra 1. januar 2002. Nylig fremsatte forslag til lovendringer kan gi negative utslag for fondets inntjening. For landbruk og skog gjelder konsesjonsprising ved kjøp og salg av eiendom.

Rammebetingelsene og eiendommens struktur gjør det vanskelig å drive fondets eiendomsmasse lønnsomt. En hovedoppgave for fondet i årene fremover er å oppnå en mer rasjonell og lønnsom struktur på eiendomsmassen.

Avkastningen på eiendom skal økes. Dette skal oppnås gjennom salg, kjøp og makeskifter, og gjennom bedre forvaltning av den enkelte eiendom. Det vil også være aktuelt å øke frigjøringen av kapital gjennom salg, innløsninger og utvikling av eiendommer som ligger til rette for det.

Frigjort kapital skal investeres i verdipapirer og mer sentralt beliggende forretningseiendommer med god løpende avkastning og verdistigningspotensial.



FONDETS DRIFT OG ORGANISERING

FONDETS ADMINISTRASJONS- OG FORVALTNINGSKOSTNADER

Tabellen nedenfor viser administrasjons- og forvaltningskostnadene i fondet.

Fondets administrasjons- og forvaltningskostnader

<i>Tall i mill. kroner</i>	2003	2002
Forvaltningsorganet		
Forvaltningsorganet	24.689	24.603
Kjøp av tjenester		
Eiendomsforvaltningen	17.429	14.204
Finansforvaltningen	3.130	6.441
Annet	11.528	8.756
Sum administrasjons- og forvaltningskostnader	56.776	54.004
I % av totale driftskostnader	47,0	48,9
I % av fondets antatte markedsverdi	1,32	1,26

Av 36 sysselsatte arbeider 22 med direkte forvaltnings- og forretningsvirksomhet. De øvrige 14 arbeider innen ledelse, arkiv, økonomi, personalfunksjoner og generell administrasjon m.v. Nær en tredjedel av fondets ansatte er direkte beskjeftiget med ikke forretningsmessig virksomhet (presteboliger og kultureiendommer).

I tabellen til venstre er virksomhet som utføres i Forvaltningsorganet definert som administrasjon. Det samme gjelder kjøp av finansforvaltertjenester og tjenester for skog og eiendom. I «annet» ligger de IT-kostnader som belastes fondet samt noen andre kostnader.

Økningen fra 2002 til 2003 skyldes et generelt større aktivitetsnivå i fondet, med bl.a. større vekt på omstrukturering av eiendomsmassen og avklaring av salg av eiendommer som ikke skal beholdes. Beregnet på denne måten utgjør administrasjons- og forvaltningskostnadene 47% av de totale driftskostnadene, og 1,3% av den antatte markedsverdien av fondets eiendeler.

Til sammenligning har mange aksjefond forvaltningshonorar på mellom 0,5% og 2%. Sett i sammenheng med fondets pålagte oppgaver, en geografisk spredt eiendomsmasse med mange små enheter og en portefølje med mange aktivaklasser, må administrasjons- og forvaltningskostnadene anses som moderate.





De verdier som i dag ligger i fondet er utviklet fra grunn tilhørende fondets prestegårder. Dette har skjedd gjennom fradelinger og salg gjennom tidene, særlig etter at salget av prestegårder og festetomter ble intensivert midt på 1980-tallet. Salget av eiendom og god forvaltning av verdipapirer på 1990-tallet har gitt en kraftig verdiøkning i fondets aktiva.

Den bokførte egenkapitalen pr. 31. desember 2003 er 1.397 mill. kroner. Fondets eiendeler er bokført med 1.453 mill. kroner. Av dette utgjør finansplasseringene 1.280 mill. kroner, eller 88%.

Disse tallene gir ikke et riktig bilde av de underliggende verdiene. Eiendommene som fulgte med da fondet ble opprettet, ble ikke aktivert til sin virkelige verdi. I tråd med de regnskapsprinsipper som har vært fulgt i tidligere tider, ble nyinnkjøpt eiendom ikke aktivert. Kjøpesummen ble belastet regnskapet som en utgift. Det er først fra 2001 at andre eiendeler enn finansinvesteringer har blitt aktivert.

Fondets aktiva er av administrasjonen anslått til å ha en samlet verdi på 4-4,5 mrd. kroner. Finanskapitalen utgjør ca. 1.280 mill. kroner. Markedsverdien av presteboligene er ca. 800 mill. kroner, mens øvrige eiendommer, som tomter, skog og utmark, gårdbruk og eiendomsutviklingsprosjekter er anslått til 2,0-2,5 mrd. kroner.

Store deler av verdiene er bundet i eiendom som ikke kan frigjøres på kort sikt grunnet konsesjonsbehandling, delingssaker, kulturelle forhold mv. Verdiene kan heller ikke frigjøres uten at det på lang sikt vil gå ut over de formål som fondet er ment å tilgodese.

En betydelig del av fondets kapital er bundet i ca. 450 preste- og bispeboliger. Bopliktordningen er den direkte årsak til at fondet eier dette store antallet boliger. Kapitalbindingen og drifts- og vedlikeholdskostnadene for disse boligene er en viktig årsak til fondets forholdsvis lave avkastning sett i forhold til de totale verdiene.

ENDRINGER I TOMTEFESTELOVEN

– KONSEKVENSER FOR OVF

Fondet er en av landets største grunneiere målt i areal, og både selger og leier bort arealer til boliger, fritidshus, næringsvirksomhet, offentlig virksomhet, idretts- og friluftsmål m.v. Nær 11.000 kontrakter gjelder bortfeste av tomtegrunn, vesentlig til bolig- eller fritidsformål.

Rammebetingelsene for bortfeste ble endret i positiv retning for fondet gjennom endret tomtefestelov fra 1. januar 2002, ved at den offentlige prisreguleringen ble vesentlig oppmyket. Likevel gir de fleste festekontraktene fortsatt ganske lave inntekter. I 2003 var gjennomsnittlig festeavgift ca. kr 3.000 pr. tomt. Gjennomsnittsprisen for tomter som ble solgt fra fondet var ca. kr 90.000 pr. tomt.

Regjeringen har i Ot.prp. nr. 41 (2003-2004) fremmet forslag om endringer i lov om tomtefeste. Forslaget kan få vesentlig betydning for Ovf, og overveiende i negativ retning. Bestemmelsene om markedsverdiregulering vil bli videreført, men med nye begrensninger som vil gjøre det vanskeligere å hente ut hele inntektpotensialet som ligger i kontraktene for mange av fondets festetomter. Spesielt for de mest verdifulle tomtene vil innløsningssummen kunne bli vesentlig lavere enn markedspris.

STYRET

Styre består av fem medlemmer og fem varamedlemmer. Ett styremedlem er oppnevnt etter nominasjon fra Kirkerådet og ett etter nominasjon fra Presteforeningen. Styret ble oppnevnt av Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet i august 2001, og er valgt for fire år.

Fondets styre og direktør

Styreleder: Anne Enger Lahnstein

Nestleder: Bjørg Tysdal Moe *

Styremedlemmer: Ove Foldnes

Jens Risvand

Jan Olav Aarflot **

Varamedlemmer: Ådne Berge *

Helga Haugland Byfuglien **

Kari Anne Døli

Egil Morland **

Geir Ove Skogø *

* Oppnevnt etter forslag fra Kirkerådet

** Oppnevnt etter forslag fra

Den norske kirkes presteforening

Direktør: Egil K. Sundbye (tiltrådte 01. juni 2001)

STYRETS BERETNING



Opplysningsvesenets fond er et selvstendig rettssubjekt som eier de eiendommer og den finanskapital det består av. Fondet er en av landets største grunneiere med et samlet areal på over en million dekar. Eiendommene består av prestegårder, presteboliger, skoger, festetomter og forretningseiendommer.

Opplysningsvesenets fond skal tilgodese kirkelige formål, i samsvar med grunnloven § 106 og lov om Opplysningsvesenets fond. Fondet har mange likhets-trekk med en stiftelse i det at verdier skal bevares og avkastningen tilgodese spesielt definerte formål.

Driftsutgiftene til forvaltningsorganet dekkes av fondets avkastning. Avkastningen av fondet ut over dette skal nyttes til å øke kapitalen og til overføring til Den norske kirke. Det økonomiske resultat av virksomheten i 2003 har ført til en økning i fondets bokførte kapital.

Det avgis felles årsberetning for Opplysningsvesenets fond og Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond, men separate regnskaper.

FONDETS ORGANISASJON

Fra 1. januar 2001 gikk administrasjonen fra å være en departementsavdeling til å være et eget forvaltningsorgan. Tilpasningen til ny tilknytnings- og organisasjonsform har krevd mye ressurser, og ble fullført i 2003.

Ved årsskiftet hadde forvaltningsorganet 36 faste stillinger. Det er opprettet fem faste stillinger i 2003. To av disse er nye, og ble opprettet som erstatning for innleide tjenester. Tre stillinger er omgjort fra engasjementer til faste stillinger. I sum har dette gitt reduserte kostnader. Opplysningsvesenets fond har ingen ansatte.

Fondets virksomhet er i hovedsak organisert i syv team. Fire av teamene har tilnærmet rene forretningsmessige oppgaver (finans, jordbruk/skog, eiendom/jus og eiendomsutvikling). Et team har oppgaver knyttet til forvaltningen av fondets presteboliger, et har interne administrasjonsoppgaver, og et har økonomi- og controlleroppgaver. Fondet har i tillegg en IT-enhet som administrerer IT-oppgaver for fondet og for en rekke kirkelige organer. Fondet har inngått forvaltningsavtaler med eksterne tjenesteytere innenfor finansforvaltning, skogforvaltning, festetomteforvaltning og oppgaver innenfor IT.

De samlede driftskostnader til forvaltningen av fondet, dvs. forvaltningsorganets kostnader og honorarer til eks-

terne forvaltere, utgjorde i 2003 ca. 56,8 mill. kroner. Beløpet utgjør ca. 1,3% av antatt markedsverdi av fondets eiendeler.

VIRKSOMHETSOMRÅDENE

Opplysningsvesenets fond fikk totalt sett et godt resultat i 2003, grunnet god avkastning på finanskapitalen. For eiendomsforvaltningen ble resultatet i 2003 (eks. salg av eiendom) noe svakere enn året før.

Presteboliger

Fondet eier ca. 450 presteboliger, herav 11 bispeboliger. Fra 2001 har det vært satset ekstraordinært for å innhente etterslep i vedlikeholdet av presteboligene. Denne satsingen er videreført i 2003. Samlet er det i året brukt 59,3 mill. kroner til vedlikehold og oppgradering, eller i gjennomsnitt 132.000 kroner pr. bolig. Av dette er 31,7 mill. kroner investeringer og 27,6 mill. kroner vedlikehold. Styret antar det vil være nødvendig å opprettholde et relativt høyt utgiftsnivå i flere år fremover, for at hele boligmassen skal tilfredsstillende rimelig standard etter dagens krav.

I følge Tjenesteordning for menighetsprester har prester plikt til å bo i den tjenestebolig som er tillagt stillingen. Bopliktordningen er årsaken til at fondet eier presteboliger. Fritak fra boplikten kan innvilges etter kriterier som er godkjent av Kultur- og kirke departementet. Departementet har delegert myndigheten til å fatte enkeltvedtak i boplikt saker til fondets styre. I forståelse med Kultur- og kirke departementet praktiserer fondet en restriktiv holdning m.h.t. fritak fra bopliktordningen. Antall søknader om fritak fra bopliktordningen synes å øke. Fondet har i 2003 mottatt og behandlet 12 slike søknader. Det ble i 2003 innvilget bofritak i åtte saker. På 1990-tallet var antall søknader tre til seks pr. år.

Stortinget vedtok i 2001 at fondet fra og med 2002 skal dekke statens tilskudd til de kommunale presteboligene. Tilskuddssatsene fastsettes av Kultur- og kirke departementet, og varierer med boligens alder og størrelse. For 2003 utgjorde tilskuddet netto 15,2 mill. kroner. Utbetalt tilskudd til kommunene utgjorde i alt 34,5 mill. kroner, mens husleie fra disse boligene utgjorde 19,3 mill. kroner. I 2002 var netto tilskudd 19,2 mill. kroner. Det er ca. 600 kommunalt eide presteboliger.



Finansforvaltningen

Målt i kroner ble 2003 det nest beste året i fondets historie når det gjelder finansforvaltningen, med et resultat på 136,3 mill. kroner. Imidlertid hadde fondet i 2002 det svakeste resultatet noensinne, med et underskudd på 174 mill kroner, inkludert 222 mill. kroner i nedskrivning på finansporteføljen. En stor del av resultatet i 2003 skyldes at nedskrivningen fra 2002 har kunnet reverseres. Etter det svake resultatet i 2002 var fondets risikobærende evne svekket. Fondet vektet seg derfor ned i aksjer tidlig i 2003. Det ble videre vedtatt en ny strategi for finansforvaltningen, med større vekt på absolutt avkastning og mer løpende taktisk allokering. Dette medførte bl.a. økt andel i finansielle eiendomsinvesteringer og hedgefond. Fondet har redusert aksjeeksponeringen mot utlandet, men beholdt aksjeeksponeringen mot Norge. Denne strategien har gitt gode resultater i 2003.

Fondet har i 2003 knyttet til seg en uavhengig finansiell rådgiver. Det er dessuten valgt en del nye forvaltere.

Styret vedtok retningslinjer for samfunnsbeviste investeringer (etiske retningslinjer) i januar 2003. Administrasjonen har brukt året til å operasjonalisere retningslinjene i form av rutiner og arbeidsmetodikk, slik at det fra 2004 vil gjennomføres en mer kvalitativ screening av selskaper. Det vil dessuten bli investert noe i selskaper ut i fra positive kriterier.

Fondet har pr. 31. desember 2003 lånt ut 130,7 mill. kroner til kirkelige formål, som tilsvarer 10,3% av bokført total finanskapital. Fondets utlånsrente har blitt satt ned som følge av den generelle rentenedgangen i Norge.

Festetomter

Fondet eier ca. 11.000 festetomter. Tomtene ligger spredt over store deler av landet. Festeavgiftene er gjennom flere tiår holdt kunstig lave gjennom offentlig prisregulering. Forvaltningen er kostbar. Avkastningen har derfor vært lav. Ny tomtfestelov med virkning fra 1. januar 2002 gir grunnlag for økte inntekter på bolig- og fritidstomter over de neste 15-25 årene. Også for enkelte næringsstomter, spesielt i byer eller bynære områder, vil det kunne forventes betydelige inntektsøkninger. Festetomtene forventes således gradvis å bli viktigere for fondet i årene fremover.

TomtEFesteinstituttet er omdiskutert. Regjeringen har i Ot.prp. nr. 41 (2003-2004) lagt frem forslag til ny tomt-

festelov. Det er foreslått flere nye regler om regulering av festeavgift og innløsning av festetomter som kan få vesentlig økonomisk betydning for fondet, og overveiende i negativ retning.

Eiendomsutvikling

Mange av fondets eiendommer har potensial for verdistigning gjennom endret arealbruk til ulike utbyggingsformål, utarbeidelse av detaljplaner og i noen tilfeller prosjektutvikling. Ved utgangen av 2003 var det ca. 25 aktive prosjekter. Prosjektene varierer betydelig i størrelse og beliggenhet, men noen prosjekter antas å ha betydelige inntektsmuligheter. I tillegg er det identifisert flere titalls eiendommer som kan ha potensial, og som vil bli vurdert nærmere. For noen sentralt beliggende eiendommer vil fondets engasjement også kunne innebære deltakelse i prosjektutvikling og utbygging. Fondets inntekter fra eiendomsutvikling forventes å øke gradvis i de nærmeste årene

Landbruk

Det forventes frigjort betydelige beløp innenfor jord- og skogbruksvirksomheten de nærmeste årene. I løpet av 2003 fullførte man vurderingen av samtlige forpakkingsbruk med hensyn til om de skal beholdes eller selges. Etter at salgsprosessen for de forpakkingsbruk som er vedtatt solgt er fullført, sannsynligvis i løpet av 2006, vil fondet stå igjen med 45 slike bruk. Det er særlig eiendommer som ivaretar kulturelle verdier og prestegårdshistorie som er besluttet beholdt.

Fondet eier ca. 130 jordleiebruk. Også antallet slike bruk vil bli redusert i årene fremover.

Fondet eier ca. 950.000 dekar skog, hvorav ca. 60% er produktiv. Skogarealet er fordelt på ca. 600 eiendommer over hele landet. Fondets strategi er å øke gjennomsnittlig areal pr. skogeiendom, samtidig som antall skoger og det totale arealet skal reduseres. Det arbeides for å bedre eiendomsstrukturen samt å definere aktuelle salgsobjekter og gjennomføre salgene. I 2003 ble det inngått avtale om salg av 9 skogeiendommer hvor konsesjon er innvilget.

Det er beregnet at tilveksten i fondets skoger nå er 3,5%, eller ca. 100.000 m³ pr. år. I 2003 ble det avvirket ca. 67.000 m³, hvorav 48% var tynningsvirke.

STYRETS BERETNING



ETABLERING AV KIRKENS HUS

I samarbeid med Kirkerådet ble det i 2002 igangsatt et prosjekt med tanke på å investere i et kontorbygg sentralt i Oslo, hvor både fondet og flere virksomheter innenfor eller med nær tilknytning til Den norske kirke kunne lokaliseres. Etter å ha vurdert en rekke alternativer, ble det inngått avtale om kjøp av Rådhusgaten 1-3, med overtagelse 31. desember 2003. Eiendommen er etablert som et eget selskap der fondet eier 90%. Det er skrevet leiekontrakt med 13 leietakere, inklusive Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond. Innflytting vil skje i perioden juli 2004 - februar 2006.

FONDET I SAMFUNNSBILDET

Fondet forvalter store verdier, ikke bare i økonomisk forstand, men også kulturhistorisk. Fondet har eiendom i de fleste av landets kommuner, og blir mange steder involvert i saker som kan være viktige for det enkelte lokalsamfunn, gjennom plansaker, prosjekter, forvaltning av eiendom og ivaretagelse av kulturminner.

Fondet skal være en god forvalter av verdier til fellesskapets beste. Forvaltningen skal ha et langsiktig perspektiv. I sin forretningsmessige virksomhet skal fondet forholde seg til markedsmessige prinsipper og betingelser. Fondet skal utvise samfunnsansvar. Fondet vil ta hensyn til overordnede nasjonale og regionale retningslinjer, og vil samarbeide med lokale myndigheter. Kontakten med enkeltmennesket skal preges av respekt, saklighet og høflighet.

Det er en målsetting at fondet skal ha renommé som en åpen, konstruktiv, rettferdig og samarbeidsorientert virksomhet.

ARBEIDSMILJØ OG LIKESTILLING

Forvaltningsorganet har sluttet seg til intensjonsavtalen om et inkluderende arbeidsliv. Som IA-bedrift har forvaltningsorganet to delmål: Sykefraværet skal ikke overstige 4,5% per år, og det skal føres en aktiv livsfasepolitikk.

Ved utgangen av 2003 var gjennomsnittsalder for de ansatte 47 år. Fondet har en god og stabil arbeidsstokk med lite sykefravær. I 2003 var sykefraværet på 2,0%. Det har ikke vært personsaker eller ulykker. Det legges til rette for redusert og fleksibel arbeidstid for personer i en omsorgssituasjon, og som I/A-bedrift det er innført 12

ekstra fridager i året for arbeidstakere over 62 år, dersom de har behov for det.

Det arbeides med full dokumentasjon av forvaltningsorganets HMS-system på intranettet. Forvaltningsorganet er tilknyttet bedriftshelsetjeneste.

I 2003 er det fullført et leder- og medarbeiderprogram som omfattet alle ansatte, og som har satt fokus på ledelse, kundeorientering og samhandling. Både eksterne og interne kunder er satt i fokus.

I samsvar med Ovfs personalreglement blir det lagt særlig vekt på likestilling ved rekruttering av nye ledere og saksbehandlere. Dersom det finnes kvalifiserte søkere av begge kjønn, blir alltid kvalifiserte kvinner innkalt til intervju.

Av de 36 ansatte i Ovf er 44% kvinner. Kvinneandelen i ledelsen er 25%.

MILJØ OG KULTURMINNER

Fondet arbeider systematisk for å redusere miljøbelastningen som følger av egen virksomhet. Driften av jordbruksseiendommene skal bidra til renere miljø, mindre forurensende avrenning og forbedret dyrehold. Landbruksmyndighetene har trukket opp retningslinjer for dette. Frem til 2005 er det spesielt fokus på tiltak knyttet til husdyrforskriftene.

Fondets skoger skal drives på en miljømessig forsvarlig måte og i samsvar med Levende Skog-standardene. I 2001 inngikk fondet miljøavtale med Nortømmer for samtlige eiendommer, unntatt eiendommene på Sørlandet. Miljøavtalen innebærer at tømmer fra fondets eiendommer sertifiseres gjennom Nortømmer AS, og forplikter fondet til å etterleve «Levende skog-standard» for et bærekraftig skogbruk. Eiendommene på Sørlandet er FSC-sertifisert. (FSC = Forest Stewardship Council.) Dette innebærer blant annet at forvaltningen skal følge en nasjonal/internasjonalt standard for en miljømessig forsvarlig skjøtsel av skogene, med spesiell vekt på biologisk mangfold og friluftsliv, samt generelt sørge for at konsekvenser av skogbruket ikke blir negative. Fondet har landets eneste FSC-sertifiserte skoger. Spesielle miljøverdier på fondets skogareal registreres og sikres. Slike registreringer er gjennomført for en vesentlig del av arealet, og vil bli gjennomført fortløpende i forbindelse med kommende områdetakster som MIS (Miljøverdier i Skog).



På fondets eiendommer finnes nær 350 fredede bygninger. Ca. 115 av disse er presteboliger. Dette gir betydelige utfordringer økonomisk og faglig. Det er en målsetting at de kulturverdier mange av bygningene og eiendommene representerer skal holdes godt i hevd. For flere eiendommer mangler det en del på at denne målsettingen er nådd, og det må påregnes noe tid før ettersepet er innhentet. Ved restaureringer søker fondet et nært faglig samarbeid med Riksantikvaren og lokale vernemyndigheter, historielag og lignende.

REDEGJØRELSE OM ÅRSREGNSKAPET

Regnskapet for Opplysningsvesenets fond er avgitt under forutsetningen om fortsatt drift.

Det er i 2003 solgt eiendom for 81,9 mill. kroner, mot 52,7 mill. kroner i 2002.

Drifts- og salgsinntektene i 2003 ble 92,9 mill. kroner, mot 84,2 mill. kroner i 2002, dvs. en økning på over 10%

Uttak av tjenester fra Opplysningsvesenets fond til kirkelige formål inntektsføres. Det gjøres et estimat av verdien. Dette er markert som kalkulatorisk inntekt i regnskapet for å synliggjøre uttaket og at dette er basert på kalkulasjoner eller estimater. Det er inntektsført 25,6 mill. kroner i 2003 mot 25,9 mill. kroner i 2002 som kalkulatorisk driftsinntekt. Bruttoverdien av ytelsen er økt som følge av alminnelig prisøkning og justerte estimater. Mottatte husleieinntekter fra fondets boliger går til fradrag i den kalkulatoriske inntekten som føres i regnskapet. Reduksjonen i den bokførte inntekten skyldes at fondet hadde større husleieinntekter fra presteboligene i 2003 enn i 2002.

Da fondet ikke har ansatte, og Kongen har delegert sin myndighet til et forvaltningsorgan, er det forvaltningsorganet som administrerer fondet. Utgiftene til driften av forvaltningsorganet blir lagt ut av statskassen, og fondet refunderer staten for de tjenester Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond gjør for fondet. Refusjonen til staten var 24,7 mill. kroner i 2003 mot 24,6 mill. kroner i 2002.

Regnskapsførte driftskostnader var 96,2 mill. kroner i 2003 mot 85,9 mill. kroner i 2002. I driftskostnadene ligger alle kostnader vedrørende drift av eiendommene. Økningen skyldes særlig økte utgifter til bygningsvedlikehold, IT-drift og eksterne forvaltere.

Driftsresultatet ble 73,4 mill. kroner i 2003, mot 50,8 mill. kroner i 2002. Økningen skyldes særlig økt salg av eiendom.

Resultat av finanspostene ble et overskudd på 136,3 mill. kroner, i 2003, mot minus 173,7 mill. kroner i 2002. Direkteavkastningen var 54,0 mill. kroner i 2003, mot 62,2 mill. kroner i 2002.

Opplysningsvesenets fond er et skattefritt rettssubjekt (statlig innretning eller fond), jf skatteloven § 2-30 første ledd bokstav b.

DISPOSISJONER ETTER ÅRSSKIFTET

Styret kjenner ikke til at det har oppstått forhold mellom årsskiftet og 21. april som har særlig betydning for vurdering av fondet, utover det som er nevnt i denne beretningen.

Fra årsskiftet frem til medio april har det norske aksjemarkedet steget med ca. 17%. Avkastningen på aksjeforfølgen i januar og februar 2004 var 4,8%.

UTBYTTE TIL KIRKELIGE FORMÅL

Opplysningsvesenets fond skal etter lov om Opplysningsvesenets fond § 2 komme Den norske kirke til gode. Dette skjer ved at fondet gir finansielt tilskudd og yter tjenester til kirkelige formål.

Verdien på tjenestene beregnes og bokføres som kalkulatorisk inntekt og som overskuddsdisponering. Uttaket av overskuddet skjer i det regnskapsår inntektene optjenes. Også uttaket av finansielt utbytte skjer i det år inntektene optjenes.

Det er i 2003 bokført 26,5 mill. kroner som kalkulatorisk inntekt, inkl. 0,9 mill. kroner i kalkulatorisk renteinntekt. Det er redegjort nærmere for den kalkulatoriske inntekten i note 4, 10 og 11 til regnskapet. I tillegg er det ytet 39,7 mill. kroner i finansielt tilskudd til kirkelige formål. Det er redegjort nærmere for fordelingen av det finansielle utbyttet i note 12.

Det reelle tilskuddet til kirkelige formål er imidlertid større enn det som defineres som natural- og finansielt utbytte. Fondets kostnader til drift, vedlikehold og rehabilitering av presteboligene er vesentlig større enn det som dekkes av kalkulatorisk husleie. Presteboligene binder dessuten anslagsvis 800 mill. kroner i kapital, uten at denne forrentes.

STYRETS BERETNING



DISPONERING AV ÅRETS RESULTAT

Til og med 2000 har alle gevinster vært avsatt til kapitalfondet, både gevinster fra salg av eiendom og salg av verdipapirer, eller som det het i lov om det benificerede gods av 1821 § 48: «De tilfeldige temporære inntekter der utgjør Opplysningsvesenets voksende fond, må i intet tilfelle utgives eller anvendes». Denne lovbestemmelse var videreført i lov om Opplysningsvesenets fond § 5. Etter at § 5 i lov om Opplysningsvesenets fond ble endret i 2001 skal ikke verdipapirgevinster lenger avsettes til kapitalfondet.

I styrets Instruks for kapitalforvaltning i Opplysningsvesenets fond er det fastsatt at fondets egenkapital skal bestå av kapitalfond, bufferfond og disposisjonsfond. Bufferfondet har til formål å være en sikkerhet mot svingninger i avkastningen i finansmarkedene. Bufferfondet skal utgjøre minimum 20% av kapitalfondet. Så lenge bufferfondet er mindre enn 20% av kapitalfondet, skal det avsettes minimum 20% av Opplysningsvesenets fonds overskudd til bufferfondet. Den praksis som ble fulgt til og med 2000 førte til at det ble avsatt svært lite til bufferfond og disposisjonsfond, og resterende avsetning ble brukt til å dekke deler av fondets underskudd i 2002. Styret foreslår at det av årets resultat avsettes 35 mill. kroner på disposisjonsfondet, til dekning av det finansielle tilskuddet til kirkelige formål i 2004. Styret foreslår at den resterende del av årsresultatet for 2003 overføres til bufferfondet. Dette gir følgende fordeling av resultatet for 2003:

Tall i 1000 kroner

Netto salgsinntekt eiendom overføres til kapitalfondet	81.909
Avsetning til finansielt tilskudd til kirkelige formål i 2004	35.000
Naturalutbytte til kirkelige formål	26.479
Finansielt utbytte til kirkelige formål	39.674
Til bufferfondet	26.985
Sum disponert	210.047

BALANSEN

Balansen viser en økning i eiendeler fra 1 320 mill. kroner i 2002 til 1 452 mill. kroner i 2003. Finansporteføljen har økt med 66 mill. kroner og kontantbeholdningen med 21 mill. kroner, mens varige driftsmidler har økt med 36 mill. kroner og utlån til kirkelige formål med 10 mill. kroner.

Fondet har svært lite kortsiktig gjeld og ingen langsiktig gjeld. Den bokførte verdien av kapitalfondet har i 2003 økt fra 1 283,0 mill. kroner til 1 364,9 mill. kroner, av årsaker som er omtalt ovenfor.

Fondet hadde ingen bokført fri egenkapital pr. 31. desember 2002. Pr. 31. desember 2003 er den bokførte frie egenkapitalen 62,0 mill. kroner, hvorav 27,0 mill. kroner er avsatt på bufferfondet, og 35,0 mill. kroner er avsatt på disposisjonsfondet og forutsatt benyttet til dekning av det finansielle tilskuddet til kirkelige formål i 2004.

Eiendommene var pr. 31. desember 2000 aktivert med 1000 kroner. Fra 2001 har fondet aktivert investeringer og påkostninger på eiendom. Pr. 31. desember 2003 er det aktivert 134,9 mill. kroner i eiendom.

KONTANTSTRØMANALYSE

Netto kontantstrøm endret seg fra minus 37,6 mill. kroner i 2002 til pluss 21,0 mill. kroner i 2003. Beholdningen av kontanter og kontantekvivalenter har følgelig økt fra 28,9 mill. kroner i 2002 til 49,9 mill. kroner i 2003.

FORVALTNINGSORGANETS REGNSKAP

Forvaltningsorganets regnskap for 2001 fulgte kontantprinsippet og var en del av statsbudsjettet. Fra 2002 er forvaltningsorganet nettobudsjettet, og ikke lenger budsjettet i statsbudsjettet. Forvaltningsorganet følger fom 2002 Norsk standard kontoplan og et modifisert regnskapsprinsipp.

Lønn og personalrelaterte kostnader utgjorde 18,5 mill. kroner, som tilvarer 75% av forvaltningsorganets totale kostnader.

Husleie og drift av forvaltningsorganets lokaler utgjorde 2,9 mill. kroner eller 12% av forvaltningsorganets totale driftskostnader.



Totale kostnader i 2003 var 24,7 mill. kroner, som tilsvarer det beløp som er refundert fra fondet.

ANNET VEDRØRENDE REGNSKAPET

Ved innføringen av den nye merverdiavgiftsloven fra 1. juli 2001 tok forvaltningsorganet opp en del avgiftsmessige spørsmål vedrørende fondet og forvaltningsorganet med Oslo fylkesskattekontor. Etter først å ha uttalt at forvaltningsorganets omsetning ikke omfattes av unntaket, har Oslo fylkesskattekontor i brev av 6. august 2002 endret denne uttalelsen.

Ved brev av 11. februar 2003 har Skattedirektoratet endret Oslo fylkesskattekontors uttalelse. Direktoratet konkluderer med at tjenesten omsettes, og at det følgende skal betales merverdi av vederlaget som forvaltningsorganet mottar for sine tjenester.

Styret er uenig i avgjørelsen, og Skattedirektoratets vedtak er påklaget til Finansdepartementet. Det er ikke gjort avsetninger for eventuell betaling av merverdiavgift i regnskapet for 2003. Plikt til å svare merverdiavgift vil bety merutgifter i størrelsesorden 4-5 mill. kroner pr. år.

UTSIKTENE FREMMER

Fra årsskiftet og frem til medio april har det norske aksjemarkedet fortsatt å utvikle seg positivt. Det samme har

aksjemarkedene i Asia og Øst-Europa. Europa for øvrig og USA har stort sett ligget flatt.

Det er forventet vekst i de viktigste økonomiene i de nærmeste årene. Dette vil sannsynligvis medføre en gradvis heving av rentenivåene, både i Norge, USA og Europa, noe som igjen vil virke negativt på utviklingen i aksjemarkedene samt redusere obligasjonsverdiene. Det forventes likevel at rentenivået i Norge vil holde seg relativt lavt i lengre tid. Det lave rentenivået vil bidra til at bolig- og eiendomsprisene holdes oppe.

Fondet forventer fortsatt økning i inntekter fra festetomter både som følge av ny tomtefestelov gjort gjeldende fra 1. januar 2002 og som følge av oppjustering av takstverdier på festetomter der kontrakten gir grunnlag for det. Forslaget til ny tomtefestelov, lagt frem i mars 2004, inneholder imidlertid elementer som kan ha sterkt negativ effekt på fondets inntjening, spesielt ved innløsning av tomter med høy markedsverdi.

Det arbeides videre for økt frigjøring av kapital innenfor jord- og skogbrukssektoren, ved eiendomsutvikling og ved salg og innløsning av festetomter. Det registreres stor interesse for innløsning hos tomtefestere som følge av forventninger om høyere festeavgift.

Frigjort kapital blir plassert i verdipapirer eller andeler i forretningseiendom med lange kontrakter med solide leietakere.

Oslo, 21. april 2004

Anne Enger Lahnstein

Anne Enger Lahnstein
Styreleder

Björg Tysdal Moe

Björg Tysdal Moe
Nestleder

Ove Foldnes

Ove Foldnes
Styremedlem

Jens Risvand

Jens Risvand
Styremedlem

Jan Olav Aarflot

Jan Olav Aarflot
Styremedlem

Egil K. Sundbye

Egil K. Sundbye
Direktør

RESULTAT FOR OPPLYSNINGSVESENETS FOND

<i>Tall i 1000 kroner</i>	Note	2003	2002
Salg av eiendom	1	81.909	52.658
Salgsinntekt (virkesalg, jakt, fiske, hytteutleie, grus)	2	25.913	25.725
Annen driftsinntekt (forpaktning, jordleie, festeavgifter, husleie m.v.)	3	66.979	58.488
Kalkulatorisk driftsinntekt	4	25.604	25.941
Avskrivning på varige driftsmidler	5	-2.316	-1.557
Nedskrivning varige driftsmidler	6	-3.747	0
Refusjon Forvaltningsorganet	7	-24.689	-24.603
Annen driftskostnad	8	-96.206	-85.875
Driftsresultat	9	73.447	50.777
Kalkulatorisk renteinntekt	10	875	2.881
Finansinntekter og utbytte verdipapirer		61.815	71.159
Gvinster og tap verdipapirer		-137.424	-21.362
Nedskrivning av andre finansielle omløpsmidler		222.124	-222.124
Annen finanskostnad		-10.790	-4.213
Netto finansinntekter		136.600	-173.658
Årsresultat		210.047	-122.881
<i>Foreslått disponering av årsresultatet:</i>			
Avsetning av netto salgsinntekt eiendom til kapitalfondet	1, 17	81.909	52.658
Naturalutbytte til kirkelige formål	11	26.479	28.823
Finansielt utbytte til kirkelige formål	12	39.674	47.097
Totalt utbytte til kirkelige formål		66.153	75.920
Bruk av kapitalfondet	17	0	-241.396
Til/fra disposisjonsfondet	19	35.000	-3.098
Til/fra fra bufferfondet	18	26.985	-6.966
Sum disponert og overført		210.047	-122.881


BALANSE FOR OPPLYSNINGSVESENETS FOND

Tall i 1000 kroner	Note	2003	2002
ANLEGGSMIDLER			
Immaterielle eiendeler			
Melkevoter	5	290	227
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	5	134.852	98.991
Finansielle anleggsmidler			
Investerting i datterselskap	13, 24	44.637	
Ansvarlig lån til datterselskap	13, 24	22.457	
OMLØPSMIDLER			
Varer			
Varer	14	62	206
Fordringer			
Kundefordringer		9.393	8.794
Andre fordringer	15	28.361	29.101
Investeringer			
Aksjer	16, 25	400.489	518.187
Obligasjoner	16, 25	487.214	393.707
Andre finansielle instrumenter	16, 25	144.957	121.407
Utlån til kirkelige formål	16, 25	130.714	120.619
Bankinnskudd og lignende			
Bankinnskudd og lignende	16, 25	49.856	28.879
Sum anleggs- og omløpsmidler		1.453.282	1.320.117
EGENKAPITAL			
Innskutt egenkapital			
Kapitalfondet	17	1.364.877	1.282.968
Opptjent egenkapital			
Bufferfond	18	26.985	0
Disposisjonsfond	19	35.000	0
GJELD			
Avsetning for forpliktelser			
Skogavgiftfond	20	5.011	5.244
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		9.581	20.622
Skyldig offentlige avgifter	21	0	1.057
Annen avsetning for forpliktelser	22	10.084	7.342
Annen kortsiktig gjeld	23	1.743	2.884
Sum gjeld og egenkapital		1.453.282	1.320.117

Oslo, 21. april 2004


Anne Enger Lahnstein
Styreleder

Bjørn Tysdal Moe
Nestleder

Ove Foldnes
Styremedlem

Jens Risvand
Styremedlem

Jan Olav Aarflot
Styremedlem

Egil K. Sundbye
Direktør

KONTANTSTRØM FOR OPPLYSNINGSVESENETS FOND

<i>Tall i 1000 kroner</i>	2003	2002
Kontantstrøm per 31. desember		
Årsresultat	210.047	-122.881
Gevinst ved salg av eiendom	-82.198	-52.782
Avskrivninger og nedskrivninger	6.063	1.557
Kalkulatorisk inntekt	-25.604	-25.941
Kalkulatorisk renteinntekt	-875	-2.881
Endring i driftsmessige eiendeler, gjeld og fordringer	-10.444	-44.799
Urealisert tap	-222.124	222.124
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-125.135	-25.603
Kjøp av varige driftsmidler	-41.987	-46.181
Salg av varige driftsmidler	82.198	52.782
Netto finansielle investeringer	145.575	19.276
Korreksjon av aksjebeholdning	0	9.217
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	185.786	35.094
Finansielt utbytte til kirkelige formål	-39.674	-47.097
Kontantstrøm fra finansielle aktiviteter	-39.674	-47.097
Netto likviditetsendring hittil i år	20.977	-37.607
Kontanter 1. januar	28.879	66.486
Kontanter 31. desember	49.856	28.879



Opplysningsvesenets fond følger regnskapsloven. Forvaltningsorganet for opplysningsvesenets fond følger et modifisert kontantprinsipp, og fondet refunderer de kostnader som er bokført i forvaltningsorganets regnskap. Det foreligger ingen kjente vesentlige avvik mellom tidspunktet der tjenesten mottas og kostnadene refunderes.

Inntektsføring/kostnadsføring

Inntekter bokføres når de er opptjent. Inntekter fra salg av eiendom bokføres når salget er realisert. Realisasjonen sammenfaller i de fleste tilfeller med overskjøting.

Det beregnes en kalkulatorisk inntekt for uttak av tjenester fra Opplysningsvesenets fond til kirkelige formål. Disse inntektene er rubrisert under en egen post og gitt navnet kalkulatorisk inntekt for å skille ut hva disse inntektene utgjør, og for å markere at beregningen bygger på et estimat.

Opplysningsvesenets fond benytter regnskapslovens prinsipper for sammenstilling av kostnader og inntekter. Kostnader bokføres på det tidspunktet forpliktelsen er pådratt eller levering har skjedd. Andre forpliktelser kostnadsføres når disse er kvantifiserbare og når det er en sannsynlighetsovervekt for at de vil oppstå.

Anleggsmidler

Anleggsmidler er eiendeler som er bestemt til varig eie og bruk, dvs har en levetid som går utover tre år, og som bidrar til verdiskapningen. Balanseføring av anskaffelseskost foretas ikke dersom anskaffelseskost er lavere enn 15.000 kroner. Flere mindre anskaffelser i løpet av et kort tidsrom ses i sammenheng. Nyinvesteringer aktiveres når Opplysningsvesenets fond har overtatt risikoen for anleggsmiddelet. Det skilles mellom vedlikehold og oppgraderinger/påkostninger på presteboligene. For prosjekter definert som påkostninger, aktiveres utgiftene i takt med utbetaling til leverandør.

Med unntak av finansielle anleggsmidler, melkekvoter, tomter, grunn o. l., avskrives alle anleggsmidler over forventet levetid. Regnskapslovens regler vedrørende nedskrivningsplikt og reversering av nedskrivninger kommer til anvendelse. Normalt skal hvert anleggsmiddel vurderes hver for seg og ikke som en portefølje.

Dersom det oppstår overskridelser på et oppgraderingsprosjekt, eller utviklingsprosjektet ikke lar seg realisere innenfor planlagte budsjett- eller tidsrammer, skal det betraktes som en indikasjon på et mulig nedskrivningsbehov og en særskilt vurdering av prosjektet skal gjennomføres. Opplysningsvesenets fond har både eiendommer som er konsesjonspliktige, verneverdige, fredede og utleiet med langsiktige kontrakter samt kontrakter med leietakere som i noen tilfeller har plikt til å leie. Når et eventuelt nedskrivningsbehov vurderes, skal leieinntekter på Opplysningsvesenets fonds hånd, eventuelt korrigert for inntektsførte subsidier, legges til grunn. Dersom salg av eiendommen er et reelt alternativ, kan antatt markedsverdi legges til grunn.

Fondet har tidligere ikke aktivert investeringer og påkostninger, og det har ikke eksistert noe anleggsregister. Eiendommene ervervet før 31. desember 2000 er bokført til 1000 kroner, da kostpris på eiendom ervervet helt tilbake til 1821 ikke har latt seg rekonstruere.

Investeringer

Finansplasseringene ses på som en portefølje. Da Opplysningsvesenets fond er en langsiktig investor, klassifiseres ingen finansielle omløpsmidler som handelsportefølje beregnet på kortsiktige videresalg. Finansielle omløpsmidler skal derfor bokføres til kostpris/laveste verdis prinsipp. Anskaffelseskost ved kjøpstidspunktet er kjøpspris tillagt kurtasje, jf regnskapslovens § 5-4. Ved tilordning av anskaffelseskost etter regnskapslovens § 5-5 velges gjennomsnittlig anskaffelseskost. Rentebærende investeringer behandles etter «opptjent rente prinsipp», dvs. at både avtalt rente (kupong) og over/underkurs periodiseres. Børsnoterte verdipapirer og verdipapirfond bokføres som omløpsmidler. Det samme gjelder utlån til kirkelige formål. Normalt bokføres også unoterte verdipapirer som finansielt omløpsmiddel. Dersom finansielle plasseringer som ut fra ovenstående likevel skal betraktes som finansielt anleggsmiddel skal det treffes en beslutning i hvert enkelt tilfelle.

Disponering og utbytte

Ved disponering av fondets overskudd tilsier lov om Opplysningsvesenets fond § 5 første ledd at gevinster ved salg av eiendom skal tillegges kapitalen, dvs kapitalfondet.

REGNSKAPSPRINSIPPER

Ellers deles utbyttet til kirkelige formål ut ved en overskuddsdisponering fordelt på naturalutbytte som tilsvarer kalkulatoriske inntekter og finansielt utbytte utbetalt i regnskapsåret. Resten av årsresultatet er avsatt til bufferfondet, og til disposisjonsfondet til dekning av finansielt utbytte i 2004.

Kontantstrømoppstilling

I oppstillingen er kun bankinnskudd og lignende definert som kontanter og kontantekvivalenter.





Note 1 SALG AV EIENDOM OG KOSTNADER VED SALG AV EIENDOM

Tall i 1000 kroner	2003	2002
Salg av jordbruk	16.206	8.654
Salg av tomter	54.726	39.408
Salg av skog	3.844	
Eiendomsutvikling	7.422	4.720
Salgsutgifter	-289	-124
Sum salg av eiendommer, til kapitalfondet	81.909	52.658

Note 2 SALGSINNTEKT

Tall i 1000 kroner	2003	2002
Salgsinntekt skogsdrift	20.705	20.616
Salgsinntekt utmarksnæring	3.577	3.439
Salgsinntekt grus og mineraler	1.631	1.671
Sum salgsinntekt	25.913	25.725

Note 3 ANNEN DRIFTSINNTEKT

Tall i 1000 kroner	2003	2002
Husleie	16.402	14.133
Tomtefeste	34.014	30.564
Forpaktningssavgifter	6.267	5.168
Jordleieavgifter	2.276	2.664
Annen driftsinntekt	8.021	5.958
Sum annen driftsinntekt	66.979	58.488

Inntektene fra tomtefeste er ikke periodisert i 2003, mens de har vært periodisert tidligere år. Effekten på årets resultat er ikke vesentlig.

Note 4 KALKULATORISK DRIFTSINNTEKT

Det tas ut tjenester fra Opplysningsvesenets fond til kirkelige formål. I Hovedinstruks for forvaltningen av Opplysningsvesenets fond, gitt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 12. oktober 1999, heter det i §4-2: «Det skal i resultatregnskapet beregnes en verdi av de ytelser fra fondet til Den norske kirke som ikke er pengeytelser, bl.a. verdien av at fondet holder presteboliger.» Tjenestene prises ved at det utarbeides estimater over markedspris for tjenestene. Dette skilles ut som egen post i regnskapet og er gitt betegnelsen kalkulatorisk inntekt for å synliggjøre at inntekten er basert på et estimat over hva ytelsen er verdt. Estimater er gjort etter beste skjønn på bakgrunn av den informasjon som var tilgjengelig, jf regnskapslovens § 4-2.

En rekke kirkelige organer er knyttet til et datanettverk eid av fondet. Det betales ingen godtgjørelse for bruken av datanettverket. Estimater er basert på selvkost og hvor mange brukere de ulike systemene har. Det er estimert at uttaket av datatjenester har en verdi på 3 mill. kroner.

Prestene i Den norske kirke betaler en lav markedsleie for presteboligene, fordi boplikten er en ulempe som det er tatt hensyn til ved beregning av husleien. Imidlertid ville fondet kunnet leid ut presteboligene til en høyere pris dersom fondet sto fritt med hensyn til leietakere. Det er utarbeidet et estimat over leieprisen.

Estimater er basert på forutsetningen om en enhetspris basert på boligens standard og hvor i landet den ligger. For 2003 er estimater basert på følgende enhetspriser:

NOTER TIL REGNSKAPET

Type bolig	Distrikt		By		Pressområde	
	Antall boliger	Husleie pr kvm./år	Antall boliger	Husleie pr. kvm./år	Antall boliger	Husleie pr. kvm./år
Høy standard	58	376	15	1128	9	1504
Middels standard	245	376	40	752	30	1128
Lav standard	33	183	7	367	4	734

Det er gjort en konservativ antagelse om at hver prestebolig er på 140 kvm. i pressområder, 160 kvm. i byer og 180 kvm. i distriktene. Det er ut fra dette estimert en markedsleie på totalt 35 mill kroner. Kalkulatorisk inntekt presteboliger finnes da ved å trekke faktisk innbetalt husleie fra estimert markedsleie.

Note 5 IMMATERIELLE EIENDELER OG VARIGE DRIFTSMIDLER

Tall i 1000 kroner

Immaterielle eiendeler (melkekvoter)	2003	2002
Anskaffelseskost pr. 1. januar	252	183
Tilgang i år	63	69
Avgang i år	0	0
Anskaffelseskost 31. desember	315	252
Akkumulerte avskrivninger	-25	-25
Balansført 31. desember	290	227

Årets avskrivninger	0	0
---------------------	---	---

Varige driftsmidler	Skog	Prestebolig	Jordbruk	Forretningsbygg	Annen eiendom	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2003	24.184	50.852	8.587	17.032	62	100.717
Tilgang i år	183	31.693	6.332	3.698	18	41.924
Avgang i år	-	-	-	-	-	-
Anskaffelseskost 31.12.2003	24.367	82.545	14.919	20.730	80	142.641
Akkumulerte avskrivninger 31.12.2003	-	(2.624)	(706)	(711)	-	(4.041)
Akkumulerte nedskrivninger 31.12.2003	(3.747)				(3.747)	
Balansført 31. des. 2003	24.367	76.174	14.213	20.019	80	134.852
Årets avskrivning	-	(1.474)	(446)	(396)	0	(2.316)
Årets nedskrivning	-	(3.747)	-	-	-	(3.747)

Alle aktiva avskrives lineært. Avskrivningssatsen for de fleste aktiva er 2%. For visse typer bygninger og anlegg med antatt kortere levetid er avskrivningssatsen 4%.

Note 6 NEDSKRIVNING VARIGE DRIFTSMIDLER

Nedskrivninger gjelder Hemnes prestegård, som var aktivert med for høy verdi. Eiendommen er nedskrevet til antatt markedsverdi på 2,5 mill. kroner.

Note 7 REFUSJON FORVALTNINGSORGANET FOR
OPPLYSNINGSVESENETS FOND

<i>Tall i 1000 kroner</i>		
	2003	2002
Forretningsområde		
Presteboliger	4.794	3.228
Jordbruk	2.468	2.375
Skog og utmark	633	601
Tomte- og arealforvaltning	2.752	3.094
Eiendomsutvikling	1.073	0
IT	590	571
Generell administrasjon	10.410	14.450
Finans	1.970	282
Utlån	0	2
Sum refusjon	24.689	24.603

Note 8 ANNEN DRIFTSKOSTNAD

<i>Tall i 1000 kroner</i>		
	2003	2002
Vedlikehold av bygninger	30.999	25.136
Kjøp av forvaltningstjenester	36.614	33.850
Drift av eiendommer	8.695	7.578
Andre driftskostnader	19.898	19.311
Sum annen driftskostnad	96.206	85.875

Note 9 DRIFTSRESULTAT

<i>Tall i 1000 kroner</i>		
	2003	2002
Driftsresultat	73.447	50.777
Driftsresultat eks. salg av eiendom	-8.751	-2.005
Driftsresultat eks. kalkulatorisk driftsinntekt	47.843	24.835
Driftsresultat eks salg og kalkulatorisk driftsinntekt	-34.221	-27.946

Note 10 KALKULATORISK RENTEINNTekt

	2003	2002
Antatt markedsrente ¹⁾	5,60%	6,97%
Gjennomsnittlig utlånt i 1000 kroner	125.666	116.302
Gjennomsnittlig markedsrente	7.037	8.115
Betalt og opptjent renteinntekt	6.096	5.234
Kalkulatorisk renteinntekt	875	2.881

¹⁾Som «antatt markedsverdi» er for 2002 benyttet 3 mnd. NIBOR, for 2003 3 mnd. NIBOR + 1,5%

Note 11 NATURALUTBYTTE TIL KIRKELIGE FORMÅL

<i>Tall i 1000 kroner</i>		
	2003	2002
Presteboliger	22.604	19.038
Bispedømmekontorer	0	327
IT	3.000	3.000
Utlån	875	2.881
Sum naturalutbytte	26.479	25.246

Note 12 FINANSIELT UTBYTTE TIL KIRKELIGE FORMÅL

<i>Tall i 1000 kroner</i>		
	2003	2002
Utbytte utdelt/brukt av		
Kultur- og kirke departementet	1.624	1.904
Kirkerådet	16.388	17.891
Borg bispedømmeråd	1.840	1.739
Oslo bispedømmeråd	3.434	3.525
Hamar bispedømmeråd	1.890	2.155
Tunsberg bispedømmeråd	2.077	2.676
Agder bispedømmeråd	1.947	2.328
Stavanger bispedømmeråd	2.518	2.704
Bjergvin bispedømmeråd	2.901	3.251
Møre bispedømmeråd	1.066	1.531
Nidaros bispedømmeråd	1.788	1.898
Sør-Hålogaland bispedømmeråd	1.904	2.248
Nord-Hålogaland bispedømmeråd	295	3.248
Sum finansielt utbytte	39.674	47.097

NOTER TIL REGNSKAPET

Note 13 INVESTERINGER I DATTERSELSKAP

Selskap	Kontorsted	Eierandel	Andel EK 31.12.03 (1000 kr)	Andel resultat 2003 (1000 kr)
Rådhusgaten 1-3 AS	Oslo	98 %	6.720	2
Rådhusgaten 1-3 KS	Oslo	90 %	38.079	(2.311)
Sum			44.799	

I regnskapet er investeringer i datterselskapene bokført med 44.637.000 kroner. Beløpet i noten avviker litt fra bokført beløp, da bokført beløp er basert på snittkostpris, mens andel egenkapital i noten er vist etter FIFO-prinsippet.

Datterselskapene er utelatt fra konsolideringen fordi utelatelsen ikke har betydning for vurderingen av fondets stilling og resultat, jf Regnskapsloven § 3-8,

Note 14 VARER

Varelageret består av tømmer som er hugget, men ikke levert.

Note 15 ANDRE FORDRINGER

Tall i 1000 kroner	2003	2002
Påløpt festeavgift	4.211	5.028
Påløpte renter	14.520	20.600
Kortsiktige fordringer forvaltere	2.437	2.823
Andre fordringer	6.382	650
Mva til gode	812	0
Sum Andre fordringer	28.361	29.101

Alle fordringer har forfall innen 31. desember 2004

Note 16 INVESTERINGER OG FINANSPLASSERINGER

Tall i 1000 kroner	2003	2002
Likvide midler	144.957	119.531
Obligasjoner	487.214	420.415
Aksjer	400.489	715.478
Finansielle anleggsmidler	67.094	0
Brutto finansforvaltere	1.099.754	1.255.424
Utlånt	130.714	120.619
Bankkonti drift	49.856	28.879
Kostverdi brutto	1.280.324	1.404.922
Kursreserve	0	-222.124
Markedsverdi	1.280.324	1.182.798

Note 17 KAPITALFOND

Tall i 1000 kroner	2003	2002
Kapitalfond pr. 1. 1.	1.282.968	1.462.488
Tillagt netto gevinster		
salg av eiendom	81.909	52.658
Korreksjon for feil i tidligere år	0	9.217
Bruk av fondet	0	-241.395
Kapitalfondet pr. 31.12.	1.364.877	1.282.968

Note 18 BUFFERFOND

Tall i 1000 kroner	2003	2002
Bufferfond pr. 1. 1.	0	6.966
Tillagt fondet	26.985	0
Bruk av fondet	0	-6.966
Bufferfondet pr. 31.12.	26.985	0

Note 19 DISPOSISJONSFOND

Tall i 1000 kroner	2003	2002
Disposisjonsfond pr. 1. 1.	0	3.097
Tillagt fondet	35.000	0
Bruk av fondet	0	-3.097
Disposisjonsfondet pr. 31.12.	35.000	0

Avsetningen på disposisjonsfondet for 2003 er forutsatt benyttet til dekning av det finansielle tilskuddet til kirkelige formål i 2004.

Note 20 SKOGAVGIFTSFOND

<i>Tall i 1000 kroner</i>	2003	2002
Skogavgiftsfond pr. 1.1.	5.244	4.472
Netto endring	-233	772
Skogavgiftsfond pr. 31.12.	5.011	5.244

Note 21 SKYLDIG OFFENTLIGE AVGIFTER OG SKATTER

<i>Tall i 1000 kroner</i>	2003	2002
Skyldig mva.	0	1.057
Skyldig offentlige avgifter og skatter	0	1.057

Note 22 ANNEN AVSETNING FOR FORPLIKTELSER

<i>Tall i 1000 kroner</i>	2003	2002
Leder- og personalutvikling	0	415
IT-utgifter	511	202
Forpliktelser tjenesteleverandør	4.917	3.179
Andre påløpte driftskostnader	4.656	3.546
Sum avsetninger	10.084	7.342

Note 23 ANNEN KORTSIKTIG GJELD

<i>Tall i 1000 kroner</i>	2003	2002
Forskuddsfakturert festeavgift	740	2.474
Forskuddsfakturert husleie	1.004	410
Sum annen kortsiktig gjeld	1.743	2.884

Note 24

Opplysningsvesenets fond har stilt selvskyldnerkausjon begrenset til 32 mill. kroner til fordel for Nordea Bank Norge ASA, som sikkerhet for en trekkfasilitetsavtale på 32 mill. kroner mellom Nordea og Rådhusgaten 1-3 KS. Som sikkerhet er det inngått en regressavtale mellom Opplysningsvesenets fond og Rådhusgaten 1-3 KS, og tinglyst en pantobligasjon på 35 mill. kroner i eiendommen Rådhusgaten 1-3.

I forbindelse med investeringen i Rådhusgaten 1-3 KS og andre eiendomsselskaper er det kommitert, ikke innkalt kommandittkapital på 22,6 mill. kroner.

Ut over dette har Opplysningsvesenets fond ikke forpliktelser i form av pant, kausjoner, garantier eller annet. Fondet har ikke langsiktig gjeld.



NOTER TIL REGNSKAPET

Note 25 BEHOLDNINGSOVERSIKT

Verdipapir	Beholdning	Kostpris	Markedsverdi	Urealisert NOK
KONTANTER		136.956.275	136.956.275	0
PENGEMARKEDSFOND				
Nordea Likviditet III	122.096	126.485.536	128.444.992	1.959.456
SUM PENGEMARKEDSFOND		126.485.536	128.444.992	1.959.456
Aksjefond Norge				
Banco Norge +	211.343	18.711.292	21.345.590	2.634.298
Skagen Kon-Tiki	37.837	5.000.000	5.388.655	388.655
Sum Aksjefond Norge		23.711.292	26.734.245	3.022.953
Indexfond USA				
iShares Trust util us (USD)	4.200	1.589.063	1.614.536	25.473
iShares Trust non cyc (USD)	10.000	3.215.498	3.224.025	8.527
Sum Indexfond USA		4.804.561	4.838.561	34.000
Aksje Asia				0
Mitsubishi Tokyo Financial Group Inc (JPY)	22	1.048.944	1.142.518	93.574
United Overseas Bank Ltd (SGD)	15.000	751.635	778.220	26.585
Toyota Motor Corporation (JPY)	5.400	1.242.048	1.225.530	-16.518
Henderson Land Development Co Ltd (HKD)	39.000	1.143.547	1.150.129	6.582
Mitsubishi Estate Company (JPY)	17.000	1.020.755	1.072.970	52.215
Nikko Cordial Corporation (JPY)	29.000	978.143	1.075.516	97.373
Sankyo Company Limited (JPY)	11.000	1.403.015	1.376.932	-26.083
Swire Pacific Ltd (HKD)	28.000	1.154.823	1.153.139	-1.684
Pioneer Copporation (JPY)	5.500	1.005.334	1.011.345	6.011
NTT Docomo Inc (JPY)	100	1.491.615	1.509.563	17.948
Sum Aksje Asia		11.239.859	11.495.862	256.003
Aksjer Afrika				0
Steinhoff International Holings Ltd (ZAE)	151.273	1.093.146	1.156.373	63.227
Sum Aksjer Afrika		1.093.146	1.156.373	63.227
Aksjer Australia				0
Macquaire Infrastructure Group (AUD)	77.627	1.295.182	1.323.951	28.769
Sum Aksjer Australia		1.295.182	1.323.951	28.769
Aksjer Europa				
STMicroelectronics NV (EUR)	7.138	1.262.182	1.287.149	24.967
Eni Ente Nazionale Idrocarburi (EUR)	13.638	1.727.283	2.159.165	431.882
Roche Holdings Ag Genusschein (CHF)	2.211	1.463.772	1.200.101	-263.671
Aventis (EUR)	2.889	1.223.091	1.629.675	406.584
Glaxosmithkline Plc (GBP)	6.583	981.182	1.003.132	21.950
Swiss Reinsuranse Company (CHF)	2.864	1.244.142	1.285.358	41.216
Abbey National Plc (GBP)	15.516	985.956	980.842	-5.114
ASML Holding (EUR)	10.079	1.288.621	1.328.874	40.253
Sandvik AB New Ords	5.861	1.293.996	1.345.673	51.677
Nestle SA (CHF)	790	1.301.719	1.303.303	1.584
Adidas Salomon AG (EUR)	1.809	1.337.307	1.370.062	32.755
Altadis (EUR)	9.014	1.679.647	1.678.357	-1.290
Valeo Sa (EUR)	3.692	955.684	983.149	27.465
Centrica (GBP)	74.933	1.877.783	1.882.264	4.481
Kelda Group Plc (GBP)	22.195	1.223.902	1.239.232	15.330
Unilever (GBP)	19.657	1.187.610	1.219.213	31.603
United Utilities Plc (GBP)	25.591	1.502.920	1.509.577	6.657
Accenture Ltd (USD)	5.194	884.425	912.513	28.088

NOTER TIL REGNSKAPET

Verdipapir	Beholdning	Kostpris	Markedsverdi	Urealisert NOK
Kone OY-B SHS (EUR)	3.211	1.212.558	1.204.960	-7.598
TPG N.V (EUR)	8.449	1.300.912	1.315.925	15.013
Sum Aksjer Europa		25.934.692	26.838.524	903.832
Aksjer Norge				0
Industrifinans SMB II	20.000	5.850.784	3.280.000	-2.570.784
Industrifinans SMB III AS	20.281	12.375.385	6.205.986	-6.169.399
Future & Hope	21.500	999.965	999.965	0
Kolibri kapital	245	249.000	249.000	0
Silvifuturum drift	28.000	33.600	33.600	0
Industrifinans Boligeiendom	859.100	168.981	1.116.830	947.849
Industrifinans Eiendom Baltikum	671.085	10.188.563	6.710.850	-3.477.713
Industrifinans Eiendom	3.988	1.507.464	438.441	-1.069.023
Forskningsparken KS	41.000	9.575.539	9.840.000	264.461
Industrifinans Røysheim	2.087	2.162.300	4.082.420	1.920.120
Industrifinans Wergelandsveien 21 KS	1	750.000	750.000	0
TGS Nopec Geophysical	76.200	6.335.842	6.934.200	598.358
Bolig- og Næringsbanken	37.000	7.705.540	8.621.000	915.460
Privatbanken	1.103.900	11.590.950	6.623.400	-4.967.550
Storebrand	146.000	5.685.964	6.336.400	650.436
Verdibanken ASA	176.480	3.000.160	3.000.160	0
SPAREBANKEN MØRE GR.FOND	18.000	3.626.444	4.428.000	801.556
Ementor	190.000	1.031.043	1.069.700	38.657
Software Innovation	27.700	693.885	700.810	6.925
Ekornes	70.000	4.833.702	8.610.000	3.776.298
Orkla	120.900	18.083.790	18.014.100	-69.690
Rieber & Søn A-aksjer	34.000	1.616.727	1.708.500	91.773
Schibstedt ASA	40.000	4.619.717	4.580.000	-39.717
Prosafe	97.800	11.130.831	13.105.200	1.974.369
Smedvig	110.000	10.016.379	5.555.000	-4.461.379
Solstad Offshore	120.000	4.837.636	5.580.000	742.364
Norsk Hydro	54.900	20.714.959	22.536.450	1.821.491
Norske Skogindustrier	52.975	6.213.815	6.721.468	507.653
Pan Fish	2.551.111	3.826.667	153.067	-3.673.600
Statoil	120.000	6.858.981	8.970.000	2.111.019
Veidekke	17.400	976.349	1.013.550	37.201
Odfell A	25.000	3.594.222	3.700.000	105.778
Wilh. Wilhelmsen A-aksjer	55.000	3.348.589	12.155.000	8.806.411
Four Seasons Private Equity ASA	10.731	9.346.350	9.121.350	-225.000
KITRON ASA	200.000	880.858	1.060.000	179.142
Amersham	12.500	629.749	1.145.375	515.626
Axis-Shield	67.000	1.197.254	1.242.850	45.596
EDB Business Partner	110.000	4.282.441	4.581.500	299.059
Komplett	35.000	3.585.672	5.110.000	1.524.328
Nera	80.000	1.222.916	1.108.000	-114.916
PhotoCure	25.053	1.379.004	1.343.592	-35.412
Telenor	246.000	9.011.355	10.688.700	1.677.345
Tomra Systems	115.000	5.173.114	4.617.250	-555.864
Visma	68.000	4.495.341	4.556.000	60.659
Sum Aksjer Norge		225.407.827	228.397.714	2.989.887
Aksjer USA				0
Conocophillips (USD)	1.950	830.958	853.476	22.518
Lyondell Chemical (USD)	11.305	1.243.076	1.279.062	35.986
Valero Energy Corp (USD)	3.576	1.124.151	1.106.127	-18.024
Alcon Inc (USD)	2.372	942.433	958.536	16.103
Travellers Property Casualty Corp (USD)	14.334	1.540.525	1.605.501	64.976
Merrill Lynch & Co Inc (USD)	2.026	773.662	793.156	19.494
Pfizer Inc (USD)	6.567	1.501.984	1.548.681	46.697

NOTER TIL REGNSKAPET

Verdipapir	Beholdning	Kostpris	Markedsverdi	Urealisert NOK
Wyeth (USD)	4.445	1.224.156	1.259.507	35.351
Chevron Texaco Corp (USD)	2.189	1.223.643	1.262.294	38.651
Posco Spons ADR (USD)	4.475	1.000.663	1.014.705	14.042
Cisco Sys Inc (USD)	5.238	840.197	847.169	6.972
Microsoft Corp Com (USD)	6.322	1.154.636	1.154.996	360
Mattel INC COM (USD)	7.135	920.188	917.755	-2.433
Schlumberger Ltd (USD)	1.820	650.987	664.766	13.779
Meridian Gold Inc (USD)	4.445	402.479	433.484	31.005
Gold Fields Ltd (USD)	9.381	817.002	872.897	55.895
Harmony Gold Mining Co Ltd (USD)	7.659	799.181	829.740	30.559
Telefonos De Mexico SA (USD)	6.525	1.415.677	1.438.601	22.924
Sum Aksjer USA		18.405.598	18.840.453	434.855
Internasjonale fond Norge				0
Banco Global	213.092	17.819.067	15.021.754	-2.797.313
Sum Internasjonale fond Norge		17.819.067	15.021.754	-2.797.313
Valutakurs-avvik		22.199	22.199	0
SUM AKSJER		329.733.423	334.669.636	4.936.213
Datterselskap				0
Rådhusgaten 1-3 KS, Ansvarlig lån	14.457.000	14.457.000	14.457.000	0
Rådhusgaten 1-3 KS,kortsiktig lån	8.000.000	8.000.000	8.000.000	0
Rådhusgaten 1-3 AS	9.799	6.562.281	7.045.481	483.200
Rådhusgaten 1-3 KS	1.904	38.075.063	38.075.063	0
SUM DATTERSELSKAP		67.094.344	67.577.544	483.200
Eiendom Norge				
Ansvarlig lån Industrifinans Wergelandsveien 21 ks	1.440.000	1.440.000	1.440.000	0
Gardermoen Næringseiendom KS	5	2.992.500	3.172.500	180.000
Gasmannsvei Eiendom KS	5	2.000.000	2.350.000	350.000
Helsfyr Panaorama KS	8	6.300.000	6.300.000	0
Innovasjonssenteret KS	10	10.000.000	10.400.000	400.000
Kristoffer Aamodtsgate 9 KS	8	4.800.000	4.800.000	0
Løkketangen KS	16	4.000.000	4.000.000	0
Pareto Eiendomsinvest KS	8	3.760.000	3.936.000	176.000
St. Olavs Plass 5 KS	16	4.000.000	4.000.000	0
Vahlsgate 13 KS	10	4.350.000	4.940.000	590.000
SUM EIENDOM		43.642.500	45.338.500	1.696.000
Hedgefond				0
KEY HEDGE NORSK	159.419	17.732.144	18.433.587	701.443
Key Hedge Fund	3.190	9.380.635	7.371.840	-2.008.795
SUM HEDGE		27.112.779	25.805.427	-1.307.352
Floating rate notes Norge				0
Pan Fish	3.826.666	3.826.666	306.133	-3.520.533
Christiania Bank og Kreditkasse 00/06	5.000.000	5.392.000	5.479.000	87.000
Industrifinans Næringseiendom	44.678.000	44.577.031	41.997.320	-2.579.711
Kværner	2.659.400	2.260.454	2.553.024	292.570
Kværner	3.307.800	2.811.585	1.827.560	-984.025
Sum Floating rate notes Norge		58.867.736	52.163.037	-6.704.699

NOTER TIL REGNSKAPET

Verdipapir	Beholdning	Kostpris	Markedsverdi	Urealisert NOK
Konvertible obligasjoner Norge				
Privatbanken	6.084.210	6.084.210	5.475.789	-608.421
Sum Konvertible obligasjoner Norge		6.084.210	5.475.789	-608.421
Obligasjoner Norge				
Bolig og Næringsbanken	5.000.000	5.012.000	5.020.500	8.500
Four Seasons Venture IV AS	1.511.561	1.511.561	1.511.561	0
Ansvarlig lån Løkketangen	1.700.000	1.700.000	1.779.225	79.225
Ansvarlig lån Røysheim	1.428.825	1.428.825	1.428.825	0
St. Olavs Plass	8.000.000	8.000.000	8.466.640	466.640
BN Bank	7.500.000	7.922.750	8.100.000	177.250
BN-Kreditt	5.000.000	5.207.500	5.337.500	130.000
Den norske bank ASA	5.000.000	5.212.000	5.229.500	17.500
Den norske Bank	5.000.000	5.288.500	5.385.000	96.500
Sparebanken Møre	8.000.000	7.982.400	8.172.000	189.600
Nordea	5.000.000	5.173.400	5.094.000	-79.400
Sparebanken Nord-Norge 7.15	8.000.000	8.634.400	8.790.400	156.000
Romsdal Fellesbank	5.000.000	5.000.500	5.005.000	4.500
Sparebankkreditt	5.000.000	5.432.500	5.529.500	97.000
Sparebanken Sogn og Fjordane 7,50	5.000.000	5.253.500	5.276.000	22.500
Sparebanken NOR	4.400.000	4.615.600	4.700.520	84.920
Sparebanken Vest 03/06	5.000.000	5.167.000	5.245.000	78.000
Sparebanken Vest	5.000.000	5.234.000	5.255.500	21.500
Orkla	5.000.000	5.329.000	5.378.000	49.000
Entra Eiendom	5.000.000	5.186.000	5.322.000	136.000
Oslo kommune 7,05	10.000.000	10.399.000	10.428.000	29.000
Ullensaker Kommune 110007	1.000.000	1.024.000	1.037.600	13.600
Sparebanken Vestfold	2.000.000	1.998.600	2.003.200	4.600
Bergenhalvøens komm. kraftverk	5.000.000	5.211.500	5.276.500	65.000
Statkraft 02/07 6.75	26.000.000	28.008.200	28.449.200	441.000
Sandnes Sparebank 2,8% 20/01/04	3.000.000	2.997.900	3.000.300	2.400
Den norske stat	2.000.000	2.054.000	2.062.000	8.000
Den norske stat	56.000.000	60.720.369	61.605.600	885.231
Den norske stat	57.100.000	59.660.253	61.234.040	1.573.787
Den norske stat 1005246	10.300.000	10.990.800	11.282.620	291.820
Den norske stat	4.700.000	5.223.960	5.379.150	155.190
Den norske stat	2.600.000	2.580.601	2.588.820	8.219
Norsk Stat	600.000	585.885	587.580	1.695
Sum Obligasjoner Norge		295.746.504	300.961.281	5.214.777
Valutakurs-avvik		29.744	29.744	
SUM OBLIGASJONER		360.728.194	358.629.851	-2.098.343
Sertifikat				
Nøtterø Sparebank 2,9	8.000.000	8.000.552	8.006.400	5.848
SUM SERTIFIKAT		8.000.552	8.006.400	5.848
Grand Total		1.099.753.603	1.105.428.625	5.675.022

REVISJON

Riksrevisjonen er Opplysningsvesenets fonds eksterne revisor. Revisjonen av Opplysningsvesenets fonds regnskap for 2003 bekreftes med revisjonsbrev.

I tillegg er Ernst & Young AS engasjert som internrevisor.





PRESTEBOLIGENE

Opplysningsvesenets fond eier ca. 450 presteboliger, herav 11 bispeboliger. 116 av boligene og 119 mindre bygninger, så som uthus og stabbur, er fredet. Flertallet av presteboligene ligger på landbrukseiendommer. Gjennomsnittlig areal er ca. 290 kvm.

Det tilstrebes god, men nøktern standard på presteboligene. De skal ha standard på høyde med dagens krav. Når tiltak gjennomføres, legges det vekt på at disse utføres solid og med mest mulig tidløs og nøytral utforming, men i samsvar med husets egenart. For verneverdige og fredede bygninger blir tiltakene gjennomført i et nært samarbeid med de antikvariske myndigheter.

I 2003 ble det besluttet å kjøpe ny prestebolig i Balsfjord, Frosta, Grytten, Kviteseid og Beiarn. Det er besluttet å selge presteboligene i Alta, Kvæfjord, Leka, Meråker, Grytten, Våle og Vestre Bærum. Ny bolig i Nesseby er ferdigstilt.

Det ble i 2003 gjennomført 15 større rehabiliteringsarbeider, og det er bygget tre nye garasjer. Blant større enkeltprosjekter kan nevnes rehabilitering av boligene i Fyresdal, Sveio, Borgund og Bø i Vesterålen.

Resultat presteboliger

Tall i 1000 kroner	2003	2002
Salg av eiendom	0	0
Driftsinntekter	12.149	11.396
Kalkulatoriske inntekter	22.604	22.614
Avskrivninger	-1.474	-1.022
Nedskrivning varige driftsmidler	-3.747	0
Refusjon forvaltningsorganet	-4.794	-3.228
Driftskostnader	-36.504	-34.750
Resultat	-11.766	-4.990
Investeringer	27.946	34.644

Utbetalt tilskudd på ca. 15,1 mill. kroner til kommunalt eide presteboliger er ikke inkludert i tabellen ovenfor.

KONTORBYGG KIRKELIGE FORMÅL

Fondet eier tre eiendommer som benyttes av bispedømmekontorene; i Nord-Hålogaland, Hamar og Borg bispedømmer. Kontorlokalene for Hamar bispedømme ble utvidet i 2003. Fondet eier også kursstedet Silvifuturum samt kontor- og verkstedslokalene som benyttes av Nidaros domkirkes restaureringsarbeider.

Bispedømmer med kontorer i fondets eie betaler husleie til fondet basert på markedspris.

Fondet vil vurdere å kjøpe eiendom der det er aktuelt å etablere kontorer for bispedømmerådene.

Resultat kontorbygg kirkelige formål

Tall i 1000 kroner	2003	2002
Salg av eiendom	0	0
Driftsinntekter	2.101	910
Kalkulatoriske inntekter	0	327
Avskrivninger	-396	-304
Refusjon forvaltningsorganet	0	0
Driftskostnader	-36	-633
Resultat	1.669	300
Investeringer	3.698	3.832

Fondet har i 2003 kjøpt Rådhusgaten 1-3, med sikte på å etablere et Kirkens Hus. Se egen omtale annet sted i årsrapporten.

JORDBRUK

Forvaltning av forpaktings- og jordleiebruk

Ved utgangen av 2003 eier Opplysningsvesenets fond 203 jordbrukseiendommer. Av disse er 45 besluttet beholdt og 18 besluttet solgt. Elleve eiendommer er bortleidt til forsøksvirksomhet. Forpakterne har som regel avtale om leie av hele jordbrukseiendommen, med våningshus, driftsbygninger og jord. Ved eventuelt salg har forpakteren fortrinnsrett til kjøp av eiendommen. Jordleieavtalene omfatter som regel bare leie av jordveien, og i enkelte tilfeller noen av driftsbygningene på gården. På disse gårdene er våningshus og driftsbygninger i varierende grad leid ut til andre brukere.

FORRETNINGSOMRÅDENE



Om forpaktningsbrukene

Også i 2003 er det i tillegg til ordinært vedlikehold utført større utbyggingsarbeider på seks forpaktningsbruk. Gjennomføring av tiltak i henhold til nye husdyrforskrifter som trer i kraft 2005 er i rute. Det er utlyst en nye forpaktning i året. Videre er det solgt 197 tonn melkekvote og innkjøpt 77 tonn for å styrke eksisterende bruk.

Det er gjennomført omfattende brannsikringstiltak på to eiendommer i 2003, delvis som ledd i et prøveprosjekt. I de mange fredede bygningene stilles det spesielle krav til sikringen, som representerer en stor økonomisk utfordring. Ut i fra erfaringene fra prøveprosjektet blir sikringsarbeidet fulgt opp i de nærmeste år, og fondet vil da være i forkant når det gjelder å møte nye sikkerhetskrav som vil komme i landbruket i nær framtid.

Bygningsmassen på gårdsbrukene består av ca. 1000 bygninger av svært varierende størrelse og type, alt fra moderne driftsbygninger og forpakterboliger til fredede borgstuer og stabbur. Bygningenes standard skal være tilpasset driftsformen, samtidig som hensynet til de kulturhistoriske verdiene som eiendommene representerer skal ivaretas. For verneverdige bygninger er det også en målsetting at de skal være i aktiv bruk.

Høsten 2003 gjennomførte fondet en brukerundersøkelse blant de forpaktere som har avtale på prestegårder som er besluttet beholdt. Disse ga fondet klare indiksjoner på at forpakterne bl.a. ønsket en tettere dialog og bedre kommunikasjon med fondet som eier. En utfordring i forvaltningen er å sette forpaktningvilkår som er motiverende for forpakterne, samtidig som det gir en akseptabel avkastning for fondet.

Om jordleiebrukene

Jordleiebrukene skal gi god avkastning samt sikre tilgang til utviklingsarealer. Forvaltningen av jordleieavtalene er med noen få unntak satt bort til NORSKOG. Av ca. 250 avtaler på ca. 130 eiendommer, har ca. 40 vært gjenstand for ny behandling i 2003.

Jordleiearealene gir god avkastning i forhold til antatt konsesjonspris. Etterspørselen etter jordleieavtaler er god i sentrale jordbruksstrøk, men avtagende i mer marginale områder. I henhold til fondets strategiplan skal eiendommer som det ikke er økonomiske eller kulturhistoriske grunner for fondet å beholde, selges. Jordleiearealene er gjenstand for en slik løpende vurdering,

og særlig for jordleiearealer som ligger inntil skog som skal selges, vil en slik vurdering bli foretatt. På flere av jordleiebrukene foregår omreguleringsarbeid, fra LNF-områder til andre formål. Salg av bolig-, industri- og hyttetomter fra disse eiendommene gir også betydelige inntekter.

Salgsvurderingen av forpaktningbrukene er fullført

St.meld. nr. 64 (1984-85) Om forvaltning av Opplysningsvesenets fonds eiendommer ga signaler om en oppmyking i spørsmålet om salg av prestegårder og tomter, slik at salg skulle være hovedregelen der forholdene lå til rette for det. Ved Stortingets behandling av meldingen var det bred tilslutning til dette prinsippet.

Behandlingen av stortingsmeldingen markerte innledningen på et omfattende arbeid, med gjennomgang av samtlige forpaktningbruk for å kunne fatte beslutning om salg eller fortsatt eie. Gjennomgangen ble fullført i 2003. Tabellen nedenfor viser at det i perioden 1988-2003 er solgt i alt 114 landbrukseiendommer. Ytterligere 18 eiendommer er i sluttfasen av salgsprosessen, der avklaring mht deling, konsesjonsbehandling eller lignende gjenstår. Fondet har foreløpig besluttet å beholde ca. 45 jordbrukseiendommer, primært av kulturhistoriske årsaker.

År	Antall solgt	Antall vedtatt beholdt i fondets eie
1988	1	
1989	1	
1990	6	
1991	6	
1992	12	
1993	16	
1994	11	2
1995	16	1
1996	5	5
1997	7	7
1998	9	15
1999	4	1
2000	5	2
2001	2	6
2002	6	3
2003	7	3
Sum	114	45



Styret fastsatte i 2003 nye retningslinjer for eiendomsforvaltningen, og for forpaktningsbrukene heter det bl.a.:

«Gjenværende forpaktningsbruk skal i hovedsak ivareta viktig kulturhistorie som er knyttet til prestegårdene. Kravet til avkastning må sees i denne sammenheng.»

Forpaktningsbrukene representerer viktige kulturverdier som det ikke er relevant å legge samme avkastningskrav til som for rene forretningsseidommer. Imidlertid skal man også for disse eiendommene ha fokus på god driftsøkonomisk forvaltning.

Selv om salgsvurderingen i prinsippet er avsluttet, kan antallet bruk som blir beholdt bli et annet enn 45. For et par eiendommer er beslutningen om å selge tatt under forutsetning av at presteboligen tillates fradelt. Dersom søknaden om deling blir avslått, kan beslutningen om salg bli endret. For andre bruk kan beslutningen om å beholde dem i fondets eie bli tatt opp til ny vurdering, hvis endringer i økonomiske eller forvaltningsmessige forhold tilsier det.

PRESTEGÅRDER SOM ER BESLUTTET BEHOLDT I OVFS EIE

Status pr. 31. desember 2003: 45 eiendommer.

Skjeberg	Nore	Nord – Fron	Gloppen	Askim	Rollag
Fåberg	Nesset	Eidsberg	Sandsvær	Vestre Slidre	Orkdal
Rakkestad	Borre	Siljan	Meldal	Nesodden	Sem
Solum	Klæbu	Sørum	Hedrum	Tinn	Øvre Stjørdal
Røyken	Brunlanes	Vinje	Verdal kapellangard	Lier	Furnes
Gjerstad	Inderøy	Sylling	Ringsaker	Austre Moland	Snåsa
Eiker	Eidskog	Lyngdal	Modum	Sør-Odal	Avaldsnes
Hole	Sør-Fron	Lærdal			

Resultat jordbruk

Tall i 1000 kroner	2002	2002
Salg av eiendom	16.132	9.230
Driftsinntekter	10.785	9.781
Avskrivninger	-446	-231
Refusjon forvaltningsorganet	-2.468	-2.375
Driftskostnader	-4.401	-5.156
Resultat	19.603	11.250
Investeringer	6.396	7.153

Det pågående «Strukturprosjekt» for skogbrukseiendommene griper også sterkt inn i forvaltningen av jordbrukseiendommene. For skogeiendommer som blir vedtatt solgt, blir også tilgrensende jordbruksarealer vurdert for eventuelt salg samtidig. Dette gjelder i hovedsak jordleieeiendommer. I kjølvannet av strukturprosjektet kan derfor betydelige jordleiearealer bli avhendet.

SKOG OG UTMARK

Opplysningsvesenets fonds skoger skal drives i et langsiktig perspektiv, med høyest mulig utnyttelse av produksjonspotensialet innen rammen av et bærekraftig skogbruk og en balansert ressursutnyttelse. Et langsiktig perspektiv skal bl.a. sikres gjennom investering i fremtidig trekapital. Skogbruksvirksomheten skal drives etter bedriftsøkonomiske prinsipper med sikte på å gi et best mulig økonomisk resultat over tid.

Det operative driftsansvaret for skogene er tillagt NORSKOG gjennom en tjenesteleverandøravtale. I tillegg til et sentralt ressurscenter hvor virksomheten koordineres, er det etablert et lokalt nettverk av 15 forvaltere fra Kristiansand i sør til Bardufoss i nord.

Arbeidet med å etablere en bedre og mer rasjonell struktur på fondets eiendommer ble opptrappet i 2002, med et omfattende prosjekt (Strukturprosjektet) for gjennomgang av primært fondets skogeiendommer. Prosjektet vil vare ca. tre år. Det skal vurderes hvilke eiendommer fondet skal beholde, hva som bør selges og hva som kan

FORRETNINGSOMRÅDENE



makeskiftes. I 2003 ble det solgt nær 30.000 da skog og startet forberedelse for salg av ca 100.000 da, fordelt på en rekke eiendommer. Drøftinger om makeskifter pågår. Driftsforholdene har i 2003 gjennomgående vært gode. Det har ikke oppstått skader av vesentlig betydning. Tynningsaktiviteten har vært opprettholdt på et høyt nivå

for å ta igjen etterslep. Avvirkningskvantumet ble høyere enn budsjettert. Dette skyldes utnyttelse av det lokale tømmermarkedet med stedvis bedre tømmerpriser. Totalt er det avvirket 67.200 m³, hvorav 48% var tynningsvirke (antakelig den høyeste andelen tynningsvirke i fondets historie).

Brutto inntekter (tømmerpris), driftspris og rånetto

<i>Kroner pr. m³</i>	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Kvantum m ³	56.900	58.800	56.400	57000	68.600	56.000	67.200
Tynningsandel i %	7	14	7	36	35	40	48
Bruttoinntekt, kr pr. m ³	364	364	350	298	280	294	287
Driftsutgifter, kr pr. m ³	150	133	122	118	131	133	137
Rånetto, kr pr. m ³	214	231	228	180	149	161	150

Generelt har prisene på tømmer vært svakere i 2003 enn i 2002. Til tross for dette og den høye andelen tynningsvirke med lave tømmerpriser og høye driftsutgifter, ble rånettoen pr. m³ 150 kroner. Det er 11 kroner lavere enn foregående år og vesentlig mindre enn den generelle nedgangen i tømmerpris fra 2002 til 2003.

Etterslepet på skogkultur, veivedlikehold og hytterenovring er i ferd med å bli tatt igjen. Mye av overskuddet fra salg av tømmer er således reinvestert i skogene. Målet er å ha tatt igjen etterslepet innen utgangen av 2004. Dette målet ser ut til å bli nådd.

Investeringer i skogkultur

Tall i mill. kroner

År	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Brutto	1,8	1,6	1,5	2,0	2,7	2,4	1,7	2,8	3,5	3,1	2,6
Netto	1,2	1,3	1,0	1,5	2,1	1,5	0,5	1,8	2,1	2,1	2,5

Bortfallet av statstilskudd har økt fondets utgifter, særlig til skogkultur. I 2002 utgjorde kommunale og statlige tilskudd til skogkultur nesten én million kroner. I 2003 er tilskuddet i realiteten falt bort. De nye reglene har ført til at fondet har utarbeidet nye retningslinjer for skogkulturinvesteringer.

Det er i 2003 vedlikeholdt og bygget veier for 2,2 mill. kroner.

Ressursoversiktene for skogene blir stadig bedre. Det er investert betydelige beløp i nye oversikter. Ajourførings- og prognoseverktøyet Linnéa er tatt i bruk.

Utmarksinntektene fra bl.a. jakt og fiske har vært stigende og forventes fortsatt å stige. Særlig har det vært en økning av inntektene på laksefiske og storviltjakt. På grunn av tidligere inngåtte avtaler som fortsatt løper, er det steder der markedspris ennå ikke er nådd.



Brutto inntekter utmark

Tall i mill. kroner

År	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Brutto inntekter utmark	1,5	1,9	2,0	2,4	2,7	3,0	3,0	3,5

Utgiftene til Strukturprosjektet er belastet resultatregnskapet for forretningsområdet skog og utmark. Det samme gjelder utgifter til innsamling og registrering av eiendomsdata ved kjøp og salg av eiendom, økonomisk og juridisk bistand ved eiendomstransaksjoner, salgsutgifter, kartutgifter, takster m.v. Store beløp har gått med til ekstraordinære utgifter for å rette opp tidligere forsømte arbeider på skogkultur, veier og hytter. Resultatregnskapet gir derfor ikke et bilde av skogsdriften alene, men tar også med utgifter til andre aktiviteter.

Skogbruk er en svært langsiktig næring. Avkastningen av investeringer kan derfor i stor grad ikke tas ut før om mange år. Det er beregnet at tilvekstprosenten for skogene i Ovå nå er 3,5%. Det vil si at skogene produserer trefiber som øker stående kubikkmasse med 3,5 % hvert år. Ikke all tilvekst er nyttbar. Den nyttbare tilveksten er likevel betydelig og er beregnet å utgjøre 100.000 m³ pr år. Tilveksten kan imidlertid ikke avvirkes før det har gått noen tiår. Årlig verdistigning for skogene (diskontert verdi) som et resultat av tilveksten er beregnet til 4 mill. kroner. Dette fremkommer ikke i resultatoversikten ovenfor. Det gjør heller ikke avkastning som skyldes salg av grus og mineraler fra skogarealene. Salg av grus og mineraler er inkludert i tallene for forretningsområdet Eiendom/festetomter.

Skogarealene gir grunnlag for eiendomsutvikling. Avkastning i form av omregulering av skogarealer til tomter er ikke med i resultatoversikten for forretningsområdet skog og utmark. Normalt går det flere år fra et reguleringsarbeide påbegynnes til arbeidet er ferdig. Det økonomiske resultatet av dette arbeidet fremkommer i resultatregnskapet først når arealene er solgt. Årets

resultat er vist under forretningsområdet Eiendomsutvikling.

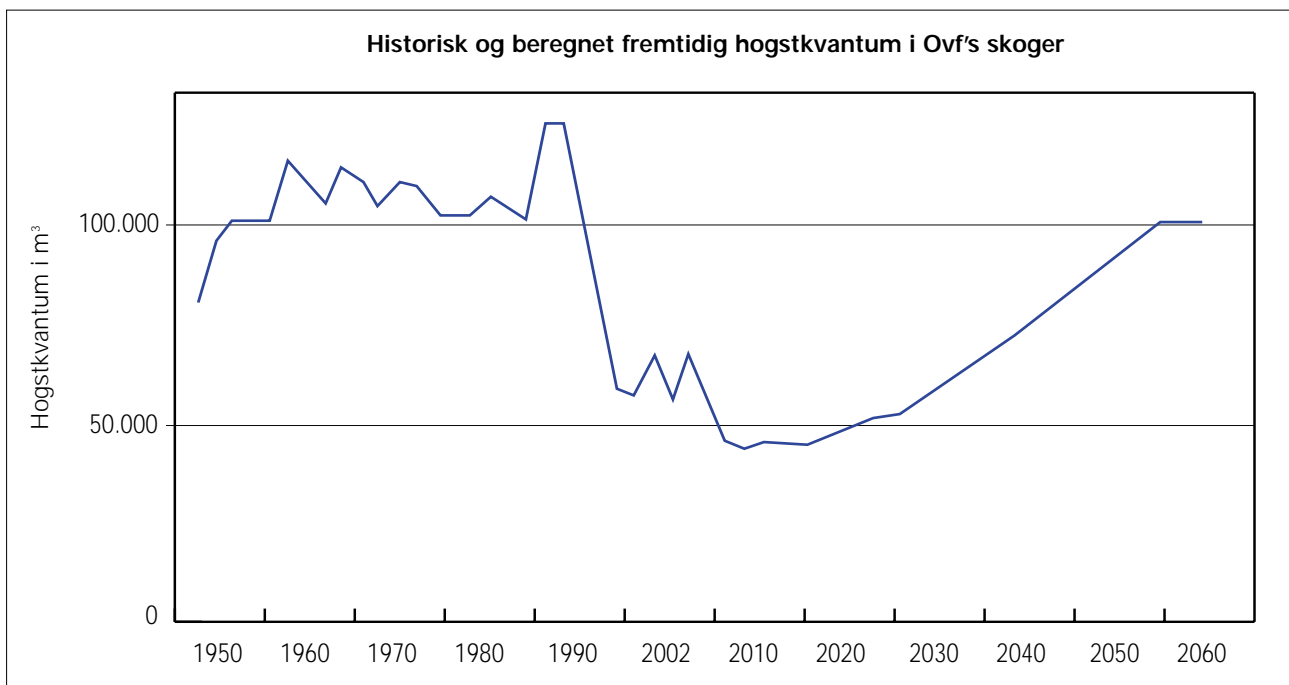
Det totale økonomiske bidraget fra skogene er derfor høyere enn det som fremkommer i resultatoversikten.

Resultat skog og utmark

Tall i 1000 kroner	2003	2002
Salg av eiendom	3.844	0
Driftsinntekter	24.221	24.066
Refusjon forvaltningsorganet	-633	-601
Driftskostnader	-23.874	-22.289
Resultat	1.659	1.175
Investeringer	183	684

Inntil midten av 1990-tallet var det en periode med intensiv høsting i fondets skoger. Dersom skogene igjen skal bli en betydelig bidragsyter til fondets økonomi, må det til en oppbyggingsperiode der man tar mer hensyn til den langsiktige gevinst og tilsvarende mindre til kortsiktig avkastning. Det finnes betydelige mengder ungskog i fondets skoger som kan gi store økonomiske bidrag om noen få tiår. Framtidsskogen forventes å ha en vesentlig høyere tetthet og kvalitet enn dagens gammelskog på grunn av fagmessig skjøtsel. Skogene vil derfor om noen år komme til å inneha betydelige tømmervolumer. Figuren neste side viser historisk og forventet avvirkningskvantum i perioden 1950-2060.

FORRETNINGSOMRÅDENE



Kurven synliggjør at på grunn av meget høy avvirkning i perioden 1950-1990 vil avvirkingen ligge lavere en periode, før mengden hogstmoden skog tar seg opp igjen fra 2015 og fremover. (Figuren tar utgangspunkt i at fondet i fremtiden disponerer tilsvarende skogarealer som nå.)



EIENDOM/FESTETOMTER

Tomtefeste m.v.

Opplysningsvesenets fond bortfester ca. 11.000 feste- tomter, som forvaltes av Statskog SF. Den største delen av fondets festeinntekter skriver seg fra bortfeste til boligformål, hvor en vesentlig del av kontraktmassen har vært omfattet av prisforskrifter i forbindelse med avgiftsregulering.

I 2003 ga tomtene ca. 34 mill. kroner i festeinntekter. Festeavgiften er regulert for 831 kontrakter i løpet av året. Det er foretatt i alt 455 overføringer av festerett.

År	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Innløsninger (antall)	303	297	462	471	549	565	509	549	340	421	455
Innløsninger (mill. kr.)	19,0	10,8	14,3	16,9	22,1	40,2	24,2	22,1	38,5	27,5	40,7
Gj.snittspris (tusen kr.)	62,9	36,6	30,9	35,8	40,3	71,1	47,5	40,3	113,2	65,0	90,0
Festeavgifter (mill. kr.)	19,4	15,3	21,7	22,6	23,1	24,5	27,0	29,8	29,0	31,1	34,0

Dataene er basert på tall fra fondets salgsstatistikksystem, og periodiseringen kan avvike fra regnskapet.

Den fremtidige utvikling av rammebetingelsene for tomtefeste vil ha stor betydning for fondets inntekter på dette området. Stortinget vedtok ny tomtefestelov med ikrafttredelse 1. januar 2002. Lovens betydning for fondets fremtidige inntekter fra festeavgifter og innløsningssaker er omtalt i årsrapporten for 2001. Regjeringen har nylig fremmet forslag til endringer i den nye tomtefesteloven, og Stortinget vil etter planene behandle forslaget i løpet av første halvår 2004. Dersom bl.a. forslaget til fastsettelse av innløsningssum vedtas, vil fondet ikke få adgang til å avtale markedspris for de mest verdifulle boligtomtene ved innløsning. Regjeringens forslag innebærer dessuten at markedsreguleringsklausulen som finnes i de fleste av fondets kontrakter, utfases. Dette vil på sikt innebære reduserte festeinntekter.

Under forretningsområdet hører også salg av nye arealer, grus/mineraler og grunnavstøelser til veier, kraftlinjer m.v.

Driftsresultatet for forretningsområdet eiendom var 79,1 mill. kroner i 2003 mot 65,4 mill. kroner i 2002, jf tabellen nedenfor. (2002-tallene inkluderer også eiendomsutvikling, som fra 2003 er skilt ut som eget virksomhetsområde.)

Regulering av festeavgiften har medført en økning i innkrevd beløp på 3,4 mill. kroner ved reguleringer, hvorav 1,1 mill. kroner ved regulering av festeavgift i forbindelse med 302 kontraktsoverføringer.

Fondet har en klar målsetting om å innløse flere festetomter. Det ble gjennomført 455 innløsningssaker i 2003. Samlet salgssum utgjorde 40,7 mill. kroner, eller gjennomsnittlig ca. 90.000 kroner pr. tomt.

Tabellen nedenfor viser antall innløste festetomter, samlet innløsningssum, gjennomsnittspris pr. tomt samt festeavgifter i perioden 1993-2003.

Resultat eiendom/festetomter

Tall i 1000 kroner	2003	2002
Salg av eiendom	54.520	43.528
Driftsinntekter	41.778	37.940
Refusjon forvaltningsorganet	-2.752	-3.094
Driftskostnader	-14.454	-12.970
Resultat	79.093	65.404
Investeringer	0	62

EIENDOMSUTVIKLING

Eiendomsutvikling ble etablert som et eget virksomhetsområde i mars 2003, og er bemannet med to årsverk.

Prosjektporteføljen på ca 50 prosjekter er i 2003 vurdert på nytt. Etter dette er ca 20 prosjekter avsluttet, enten fordi de vurderes som ikke realiserbare innen rimelig tid, eller må avventes i 2-4 år for å bli vurdert ved neste rulling av den aktuelle kommuneplanen. To prosjekter er besluttet solgt uten videre planarbeid ut fra en vurdering av ressursinnsats og resultat. Av de opprinnelige ca 50 prosjektene arbeides det aktivt med ca 20 prosjekter.

FORRETNINGSOMRÅDENE

Realiserte prosjekter har i 2003 gitt en salgsinntekt på 7,4 mill. kroner.

Hovedfokus fremover vil være å realisere prosjekter med antatt godt økonomisk potensial, og igangsette nye prosjekter løpende. For enkelte eiendommer med sentral beliggenhet vil fondet vurdere organisering og utvidet engasjement i prosjektene med sikte på å delta i utbyggingen. I slike prosjekter vil samarbeid med andre aktører inngå i fondets strategi.

Resultat eiendomsutvikling

Tall i 1000 kroner	2003	2002
Salg av eiendom	7.412	0
Refusjon forvaltningsorganet	-1.073	0
Driftskostnader	-1.004	0
Resultat	5.335	0
Investeringer	18	0

Det pågående arbeidet med strukturprosjektet for skog har involvert eiendomsutviklingsteamet. Det er avdekket en rekke nye eiendommer med mulig utviklingspotensial. Disse vil bli vurdert nærmere med tanke på eventuell igangsetting av nye utviklingsprosjekter.

IT

Ovf drifter i tillegg til dataløsninger for egen organisasjon også dataløsninger for bispedømmerådene, Kirkerådet, Liturgisk Senter og Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider. Det er ca. 400 brukere, lokalisert på ca. 50 geografiske steder. Tjenesten inneholder ca. 20 sluttbrukerapplikasjoner. Det arbeides kontinuerlig med å bedre stabilitet og brukerstøtte.

Det er for 2003 beregnet kalkulatorisk inntekt for Den norske kirkes bruk av OVF-nett på 3 mill. kroner, det samme beløp som i 2002 og 2001. Estimater er basert på selvkost og hvor mange brukere de forskjellige systemene har.



Resultat IT

Tall i 1000 kroner	2003	2002
Salg av eiendom	0	0
Driftsinntekter	0	89
Kalkulatoriske inntekter	3.000	3.000
Avskrivninger	0	0
Refusjon forvaltningsorganet	-590	-571
Driftskostnader	-10.648	-8.113
Resultat	-8.237	-5.595

FINANSFORVALTNING OG UTLÅN

Fondet la i 2003 om forvaltningen fra å være fokusert på relativ benchmark til en absolutt benchmark. Med relativ benchmark menes f.eks. Oslo børs hovedindeks. Fondet har fastsatt risikofri rente tillagt 2-3% som et avkastningsmål, fiksert til 7% årlig.

Stortinget vedtok i 2000 endringer i lov om Opplysningsvesenets fond § 5 som medfører at kursgevinster og -tap føres over resultatregnskapet og ikke direkte mot kapitalfondet som tidligere. Etter lovendringen blir aksjetap eller -gevinst ført i resultatregnskapet og påvirker derved fondets evne til å betale utbytte.

Loven er også endret slik at kapitalfondet skal inflasjons-sikres fra 2004. Samtidig er avkastningskravet økt ved at fondet skal yte tilskudd til kommunale presteboliger, i tillegg til tilskuddet til kirkelige formål. Endringene har medført at fondet må ha en avkastning på 5-7% i året for å kunne dekke sine forpliktelser.

Opplysningsvesenets fond startet året med en markedsverdi på finansporteføljen på 1.183 mill. kroner og sluttet året med en markedsverdi på 1.286 mill. kroner. Fondet har ved inngangen til 2004 en kursreserve på 5,6 mill. kroner. Plasseringsmessig medfører omleggingen til et absolutt avkastningsmål at fondet har innført eiendom og hedgefond som egne aktivaklasser. Tidligere var strategisk vekt for aksjer 45%, nå er strategisk vekt 25%, mens eiendom og hedgefond har 10% hver. I 2004 er oppbyggingen av grunnstrukturen i aktivaklassene på plass. Fondet har også lagt om til mer løpende taktisk aktivaallokering, og vil derfor endre sammensetningen av porteføljen oftere for maksimere resultatet. 2003 ble et godt år for finanssiden.

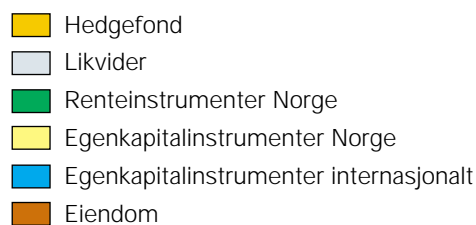
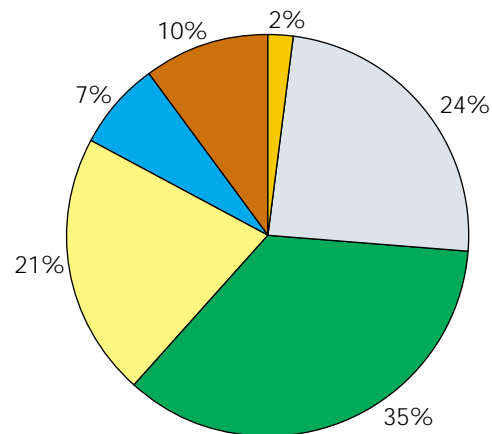


FORRETNINGSOMRÅDENE

	Strategisk vekt	Frihetsgrader	2003		
			Kostpris	Markedspris	Markedspris i %
Likvider	10%	5-25%	263.441.811	265.401.267	20,6%
Renteinstrumenter Norge	35%	25-65%	392.625.746	390.533.251	30,4%
Renteinstrumenter Internasj.	10%	0-15%			0,0%
Egenkapitalinstrumenter Norge	10%	0-20%	224.766.272	232.193.418	18,1%
Egenkapitalinstrumenter Intern.	15%	0-20%	80.614.304	79.537.677	6,2%
Eiendom	10%	5-15%	111.192.691	111.957.585	8,7%
Hedgefond	10%	0-15%	27.112.779	25.805.427	2,0%
Sum finansiell kapital	100%		1.099.753.603	1.105.428.625	86,0%
Arbeidslivvidiet			49.855.929	49.855.929	3,9%
Utlån			130.714.435	130.714.435	10,2%
Total finans			1.280.323.967	1.285.998.990	100,0%

Fondet hadde i 2003 en tidsvektet avkastning på 9,97%, dvs 2,97% over det absolutte avkastningsmålet på 7%. Fondets tap i 2002 medførte at fondet hadde brukt opp all bokført fri egenkapital, og måtte dekke inn tapene ved å nedskrive kapitalfondet (grunnkapitalen). Fondet valgte å redusere risikoen i porteføljen ved å redusere aksjeeksponeringen, for å sikre fondets evne til å betale ut utbytte også i 2003. Fondet valgte da å redusere aksjeeksponeringen mot utlandet og å beholde aksjeeksponeringen mot Norge. Samtidig ble det besluttet å bygge opp en større andel eiendom og hedgefond for å oppnå mer stabilitet i fondets avkastning.

Avkastning	2003	Siste 5 år (akkum.)
Tidsvektet avkastning	9,97%	18,05%
Pengevektet avkastning	12,48%	
Absolutt avkastningsmål	7,00%	
Relativ benchmark	14,86%	15,18%



FORRETNINGSOMRÅDENE



Fondets forvaltere:

Rådgiver:	Griff
Depot/bankkonti og valuta:	Nordea
Norske renter:	Nordea Skandinaviska Enskilda Banken (SEB)
Utenlandske renter:	PIMCO
Norske aksjer:	Pareto Fondsfinans Banco Alfred Berg Industrifinans
Utenlandske aksjer:	Morgan Stanley Stavanger fondsforvaltning Skagen Banco Alfred Berg Industrifinans
Eiendom:	Pareto Alfred Berg Industrifinans Egen
Hegdefond:	Credit Swiss First Boston Blackstone
Samarbeidspartner etisk positive kriterier	NORFUND

Fondet hadde stor andel likvider i forhold til strategisk vekt ved årsskiftet. Dette er redusert betydelig ved flere plasseringer på til sammen ca. 173 mill kroner som ble gjort i januar 2004. Fondet har fullført forvaltervalgene, og 2004 vil mer bli preget av ordinær drift enn 2003 var.

UTLÅN

Opplysningsvesenets fond yter lån til kirkelige formål. Kirkerådet behandler og treffer vedtak om lån. Lån gis vanligvis mot sikkerhet i form av pant eller simpel kaushjon fra kommune.

I 2003 var det en netto utlånsøkning på 10,1 mill. kroner. Det var pr 31. desember 2003 lånt ut 130,7 mill. kroner, som utgjør 10,2% av bokført finanskapital. Gjennomsnittlig lånerente var i 2003 på 4,85%, mens gjennomsnittlig NIBOR var på 5,6%. Tillagt 1,5% for å finne antatt markedsrente gir dette en subsidieringseffekt på 0,9 mill. kroner.

Subsidieringseffekten av utlånene inntektsføres som kalkulatorisk inntekt (uttak av naturalia) og bokføres som

naturalutbytte til Den norske kirke ved disponering av overskuddet.

Resultat finansforvaltning og utlån

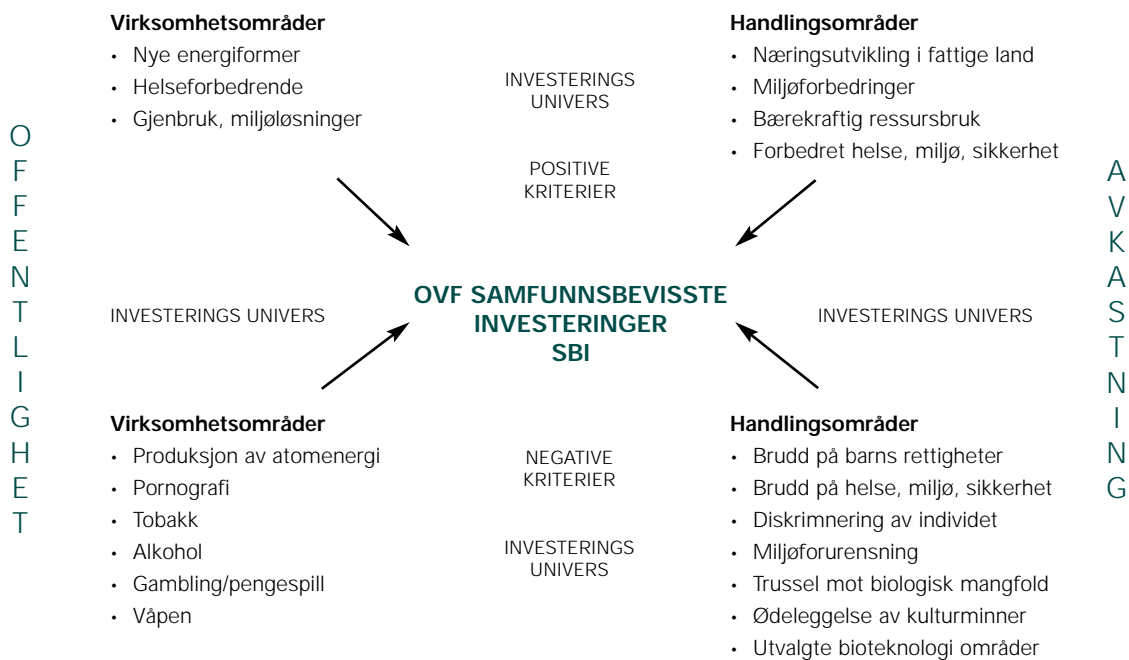
<i>Tall i 1000 kroner</i>	2003	2002
Renteinntekter	41.440	39.817
Aksjeutbytte	10.009	21.416
Gevinster og tap(-)	-137.424	-21.362
Annen finansinntekt	2.833	1.000
Nedskr./reversering finansielle omløpsmidler	222.124	-222.124
Rentekostnader	0	0
Annen finanskostnad	-10.701	-4.494
Refusjon forvaltningsorganet	-1.970	-282
Annen driftskostnad	-1.120	0
Resultat finansforvaltning	125.191	-186.030
Kalkulatorisk renteinntekt	875	2.881
Renteinntekter	6.151	5.646
Annen finanskostnad	15	1
Refusjon forvaltningsorganet	0	-2
Resultat utlån	7.011	8.526



Etiske problemstillinger i finansforvaltningen

I 2003 vedtok styret for Opplysningsvesenets fond nye retningslinjer for fondets samfunnsbevisste investeringer. Retningslinjene kan illustreres med denne modellen:

KIRKENS ETISKE GRUNNHOLDNINGER



FORRETNINGSMESSIG SKIKKELIGHET

Administrasjonen har i 2003 arbeidet med metodikk og rutiner for oppfølging av retningslinjene. I den forbindelse er det valgt å bruke metodikken som Graverutvalget foreslo for Petroleumsfondet. Dette er eierskapsutøvelse ved spørsmål om forretningsmessig skikkelighet (corporate governance); negativ filtrering for å filtrere ut negative virksomhetsområder (f eks tobakk); uttrekk for negative handlingsområder (f eks brudd på barns rettigheter) og forretningsmessig skikkelighet.

Med negativ filtrering menes at selskaper filtreres bort på forhånd før en investering foretas. Med uttrekk skjer screeningen i etterkant av investeringen. Dette fordi det er vanskelig på forhånd å skaffe gode nok data om negative handlingsområder.

Når det gjelder utenlandske selskaper har fondet valgt å overlate screeningen til forvalter. Det er lagt opp til en gjennomgang av forvalters investeringer to ganger i året med spesielt fokus på etikk.

FORRETNINGSOMRÅDENE

Fondet har gitt seg selv tre uker til undersøkelser før det treffes en beslutning om uttrekk av et selskap som det er oppdaget noe som kan støte an mot fondets etiske retningslinjer eventuelt om å sette selskapet på en obs liste for videre undersøkelser.

I porteføljen pr. 31. desember 2003 er fondet inne i Altadis, som er et spansk tobakkselskap. Forvalter gikk inn 23. desember 2003, vi ble klar over det 5. januar 2004, og aksjen ble solgt 6. januar. Fondet er også inne i Orkla, hvor på investeringstidspunktet en ikke uvesentlig del av kapitalen og omsetningen stammet fra ølproduksjon. Fondet har vurdert Orkla slik at Orkla ut fra en helhetsvurdering har latt seg forsvare å ha i porteføljen. Etter Orklas oppkjøp av et større tysk bryggeri var øl en så stor del av Orkla at fondet vurderte å ta Orkla ut av investeringsporteføljen, men etter salg av konsernets eierandel i Carlsberg er problemstillingen blitt uaktuell.

TGS-Nopec hadde virksomhet i Vest-Sahara, noe som medførte at fondet trakk selskapet ut av porteføljen. Etter bl.a. kommunikasjon med selskapets ledelse kom fondet til at TGS-Nopec fremover har tilstrekkelige rutiner til å unngå denne type brudd på folkeretten, slik at TGS-Nopec er tatt inn i fondets investeringsunivers. Både Odfjell og Statoil var på fondets observasjonsliste pga mulig brudd på forretningsmessig skikkelighet. I Statoil ble det ryddet opp ved at ledelsen gikk av. Odfjell er fremdeles på fondets observasjonsliste. I Odfjell har ledelsen erkjent lovbrudd og soner sine straffer.

Hvilke selskaper som til enhver tid er utelukket fra fondets investeringsunivers vil fremgå av fondets internett-sider: www.ovf.no

Opplysningsvesenets fond har også positive kriterier. Her har fondet valgt å ikke bruke bare «best in class» kriterier, men søkt aktivt for å finne selskaper som har det som en kommersiell ide å gjøre noe for å «forbedre verden». Fondet har gått inn i Futures & Hope as, som er et selskap som selger produkter basert på rettferdig handel. Fondet har også gått inn i Kolibri kapital som arbeider med mikrofinans. Fondet har innledet samarbeid med NORFUND om investeringer i U-land og mikrofinans. Fondet har også gått inn med kapital i Verdibanken ut i fra Verdibankens etiske profil kombinert med kommersiell mulighet. Videre har fondet bevisst økt eksponeringen mot land under utvikling (emerging markedes).

Fondet har avgitt høringsuttalelse til Graverutvalgets forslag til etiske retningslinjer for Petroleumsfondet.

KJØP AV RÅDHUSGATEN 1-3 (KIRKENS HUS)

I 2002 ble det i samarbeid med Kirkerådet startet et prosjekt for å finne en egnet eiendom for etablering av et Kirkens hus i Oslo. Intensjonen var at fondet skulle finne et investeringsobjekt som ga tilfredsstillende finansiell



avkastning og som var egnet for samlokalisering av kirkelige institusjoner, samt fondet selv. Etter en omfattende prosess med vurdering av flere eidsalternativer ble Rådhusgaten 1-3 valgt. Bygget ble kjøpt av Storebrand Eiendom AS i desember 2003. Prosjekt-kostnadene er på 170 mill. kroner inklusive oppgradering. Bygget er oppført i 1985 og tegnet av Nils Torp. Rådhusgaten 1-3 ligger nær Børsen med utsikt til Bjørvika og det nye Operabygget. Eiendommen ble kjøpt på et gunstig tidspunkt, med stort utbud og liten etter-spørsel etter kontoreiendommer. Med en antatt gunstig kjøpesum og en videre byutvikling i Bjørvika og Kvadraturen mener fondet at eiendommen har en oppside når det gjelder verdiøkning.

Eiendommen blir bygget om med felles resepsjon, ny kantine, ny møteromsavdeling og ny IT- og teleinfrastruktur. Det er avsatt 1% av prosjektkostnadene til utsmykking. Det blir lagt vekt på tiltak som kan føre til samarbeid mellom leietakerne og deres ansatte. Leieavtalene er basert på markedsmessige betingelser. Eiendommen er lagt inn i et datterselskap av fondet. For å redusere fondets bruk av egenkapital har datterselskapet tatt opp nødvendige lån. Det er valgt en modell med et kommandittselskap som står for driften av eiendommen, og hvor komplementaren er organisert som et aksjeselskap. Det er videre lagt ut et ansvarlig lån. Resten er lånt i bank. Eiendommen eies av et eget hjemmelsselskap. Finansieringsstrukturen er lagt til rette for at fondet om ønskelig kan selge seg ned på et senere tidspunkt. Foreløpig har selskapene to eiere: Opplysningsvesenets fond og Den norske kirkes presteforening. Fondets eierandel er ca. 90%.

Det er inngått husleieavtaler med følgende kirkelige leietagere i bygget:

- Den norske kirkes presteforening (flytter inn 2004)
- Den norske kirkes kateketforening (flytter inn 2004)
- Den norske kirkes diakonforbund (flytter inn 2004)
- Kirkens arbeidsgiverorganisasjon (flytter inn 2005)
- Kirkerådet (flytter inn 2004)
- Bispemøtets sekretariat (flytter inn 2004)
- Norske kirkeakademier (flytter inn 2004)
- Kirkens SOS (flytter inn 2004)
- Norges kristne råd (flytter inn 2005)
- Norges frikirkeråd (flytter inn 2005)
- Frikirkelig studieforbund (flytter inn 2005)
- Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (flytter inn 2005)
- Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond (flytter inn 2006)

Fondet styre har i 2003 fastsatt retningslinjer for eiendomsforvaltningen. I retningslinjene for fondets fredede bygningsmasse og spesielle kultureiendommer heter det:

«Prestegårdene er en viktig del av Norges kulturhistoriske arv. Det er en arv som forplikter. Fredede bygninger og anlegg i fondets eie skal ivaretas slik at Opplysningsvesenets fond fremstår som en ansvarsfull kulturforvalter. Andre verneverdige anlegg skal forvaltes i samsvar med fagmyndighetenes bestemmelser, og det skal tilstrebes samarbeid med andre aktuelle aktører/miljøer.

- *Vedlikehold og sikring av fredede bygninger og anlegg skal skje i henhold til lover og forskrifter. I forvaltningen skal det tilstrebes et godt samarbeid med antikvariske myndigheter.*
- *I forvaltningen av fredede bygninger og anlegg skal det være fokus på at de skal være i aktiv bruk, fortrinnsvis ved utleie. »*

Fondet er en av landets største eiere av fredede bygninger og gårdsanlegg, med ca 350 fredede objekter fordelt på 120 eiendommer i 117 kommuner. De fredede enhetene varierer fra gårdstun med store våningshus og store driftsbygninger og tette tun med mange bygninger, til frittstående boliger, setre, dokkestue og naust. De eldste bevarte bygningene går helt tilbake til 1600-tallet, og mange av prestegårdene har sin opprinnelse fra middelalderen. Prestegårdene har vært og er en viktig arena for kulturformidling, og har stått i en tradisjon i krysningspunktet mellom kultur, kompetanseutvikling, nytenkning m.v. i forhold til landbruk og samfunnsutvikling ellers. Stikkord her kan være prestene i Opplysningstiden, men også mange av landets kjente personligheter innen kunst og vitenskap har sin bakgrunn fra prestegårdene eller miljøene rundt.

De første prestegårdene ble opprettet allerede på 1000-tallet, kort tid etter at Norge var kristnet. Etter reformasjonen i 1536 fikk kongen råderett over gårdene, og mange ble solgt i de følgende hundreår. Fra 1880-årene ble mange husmannsplasser under prestegårdene solgt. I tråd med politiske retningslinjer har fondet i perioden 1988-2003 solgt 114 gårder, og ytterligere 19 er besluttet solgt, slik at ved utløpet av 2004 vil bare 45 prestegårder være i fondets eie.

Fondet ser et ansvar for å ivareta og dokumentere historien knyttet til disse eiendommene. Å beholde et antall spesielt tradisjonsrike prestegårder er en del av dette

ansvaret. Fondet tilstreber også samarbeid med andre aktører som kan bidra til at prestegårdshistoren blir tatt vare på.

De mer enn hundre fredede boligene utgjør en stor og særlig interessant utfordring. Ved at boligene ligger spredt over hele landet, representerer de et stort utvalg av særegenheter og stilvarianter fra alle landsdeler. Presteboligen er ofte et viktig merkested i lokalsamfunnet, har ofte sentral beliggenhet, kan ha sterk lokalhistorisk forankring, og representerer noe av det trygge, solide og offentlige. Men det er en utfordring å tilpasse bygningen til dagens krav til bostandard og tekniske løsninger. Boligene er store, kan være kalde, kan ha teknisk svake løsninger, ha uhensiktsmessig planløsning og behov for utbedringer som vanskelig er forenlige med vernemyndighetenes krav. De tekniske utfordringene er spennende og faglig krevende, og forsøkes løst i et tett samarbeid med vernemyndigheter og dyktige håndverkere. Noe av det som stiller størst krav til økonomi og kompetanse, er å oppfylle forskriftskrav til brannsikring og internkontroll, og å tilpasse boligene til moderne krav til komfort. Nødvendig vedlikehold og istandsetting av de fredede bygningene representerer en merkbar økonomisk belastning for fondet, og de fredede bygningene utgjør til dels en «trussel» mot den øvrige bygningsmasse som også skal ivaretas på en betryggende måte.

Også mange hageanlegg er bevaringsverdige. Prestegårdshagene varierer i størrelse fra 2-3 daa opp til parklandskap på opp mot 20 daa. Flere av disse er fredet.

Det er et visst etterslep i vedlikehold av hageanlegg, og fondet har startet et prosjekt for å avdekke noen av det gjengrodde hagene som finnes. Samtidig vil man arbeide med alternative måter å betjene store uteanlegg på, som er mer forenlig med dagens familieliv og mulighet for egeninnsats fra beboerne. Mange beboere gjør i dag en betydelig innsats for å gjenskape og vedlikeholde hageanlegg.

OVF'S KULTUREIENDOMMER

Ovf samarbeider i stor grad med andre aktører for å ta vare på prestegårdshistoren. Nettet prestegård i Romsdal er et godt eksempel. Her er det et samarbeid mellom kommunen, det lokale museet og fondet. Dette har resultert i en forvaltning av prestegården der historien til Bjørnstjerne Bjørnson er tilgjengelig for et stort publikum i autentiske omgivelser. Samtidig fungerer presteboligen fortsatt som tjenestebolig.



Bjørnstjerne Bjørnson bodde på Nettet prestegård fra han var fire år til slutten tenårene. Uten tvil er mye av inspirasjonen i diktningen hans fra Romsdalen.

Bildene er fra Kongeparets besøk på prestegården den 10. juni 2003 i forbindelse med Bjørnson-dagene.



FORVALTNINGSORGANET FOR OPPLYSNINGSVESENETS FOND

RESULTATREGNSKAP FORVALTNINGSORGANET FOR OPPLYSNINGSVESENETS FOND

<i>Tall i 1000 kroner</i>	Note	2003	2002
Lønn og honorarer	1, 2, 3	18.521	16.881
Reiseutgifter m.m.		1.840	1.664
Maskiner, inventar og utstyr		313	259
Forbruksmateriell		525	638
Kontortjenester		176	552
Konsulenttjenester		374	455
Bygningsdrift, lokalleie m.v		2.939	4.155
Sum	4, 5	24.689	24.603

Regnskapsprinsipper Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond

Alle lønns- og personalrelaterte utgifter, reiseutgifter og leie og drift av kontorlokalene i Stortorget 10, føres til utgift for forvaltningsorganet. Det samme gjelder utgiftene knyttet til styrets arbeid, herunder styrehonorar.

Forvaltningsorganets utgifter inngikk i 2001 i statsbudsjettet. Utgiftene ble ført under statsregnskapets kap. 299 post 01, og regnskapet fulgte kontantprinsippet.

Forvaltningsorganets utgifter inngår fra og med 2002 ikke i statsregnskapet. Forvaltningsorganet følger heretter et modifisert kontantprinsipp, ved at kontantprinsippet suppleres med bestemmelsene som følger av pkt. 10 i Finansdepartementets rundskriv R-11/98. Det fremgår av dette rundskrivet at det i regnskapet bl.a. skal gjøres avsetninger for å dekke utbetalinger påfølgende år til feriepenger og arbeidsgiveravgift.

Forvaltningsorganet er medlem av Statens pensjonskasse.

Opplysningsvesenets fonds refusjon til forvaltningsorganet i 2003 er lik forvaltningsorganets bokførte utgifter.

Noter Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond

Note 1 LØNNKOSTNADER

<i>Tall i 1000 kroner</i>	2003	2002
Lønn og honorarer	15.340	13.659
Arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader	2.894	2.957
Andre personalkostnader	287	265
Sum	18.521	16.881

Note 2

Forvaltningsorganet hadde i 2003 i gjennomsnitt 36 ansatte.

Note 3 YTELSE TIL LEDENDE PERSONER

Det ble betalt godtgjørelse til assisterende direktør (t.o.m. 30. juni) og direktør med til sammen 1.054.000 kroner, og styrehonorar med til sammen 284.000 kroner. Det eksisterer ingen forpliktelser utover lønn og styrehonorarer. Pensjon til direktør og assisterende direktør følger vanlige regler i Statens pensjonskasse. Det er ikke avtale om særskilte pensjoner, lån, godtgjørelser eller sluttvederlag for ledende ansatte.

Note 4 MERVERDIAVGIFT

Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond ba i 2001 Oslo fylkesskattekontor ta stilling til forvaltningsorganets status vedrørende Lov om merverdiavgift § 5 b første ledd nr. 7, fritak for innberetning av merverdiavgift. Spørsmålet gjelder den avgiftsmessige behandlingen av tjenester som ytes fra forvaltningsorganet til Opplysningsvesenets fond Etter først å ha uttalt at forvaltningsorganets virksomhet er avgiftspliktig virksomhet iht. merverdiavgiftslovens § 11, har Oslo fylkesskattekontor i brev av 6. august 2002 kommet til at avgiftsplikt ikke foreligger.

Ved brev av 11. februar 2003 har Skattedirektoratet endret Oslo fylkesskattekontors

uttalelse. Direktoratet konkluderer med at tjenesten omsettes, og at det følgelig skal betales merverdi av vederlaget som forvaltningsorganet mottar for sine tjenester.

FORVALTNINGSORGANET FOR OPPLYSNINGSVESENETS FOND

Forvaltningsorganet er uenig i avgjørelsen, og Skatte- direktoratets vedtak er påklaget til Finansdepartementet. Saken er pr. 21. april 2004 ikke avklart. Et eventuelt nega- tivt utfall av saken kan medføre en årlig avgiftsbelastning på ca. 4-5 mill. kroner for forvaltningsorganet eller fon- det. Det er ikke gjort avsetninger for eventuell betaling av merverdiavgift i regnskapet for 2003.

Note 5 MELLOMVÆRENDE MED OPPLYSNINGVESENETS FOND

Forvaltningsorganet har pr. 31. desember 2003 bokført 3.340.486 kroner som fordring på Opplysningsvesenets fond. Beløpet er i overensstemmelse med tilsvarende gjeldspost i Opplysningsvesenets fonds balanse.

STYRENDE DOKUMENTER

Følgende dokumenter ligger til grunn for Opplysnings- vesenets fonds virksomhet:

1. Lov av 7. juni 1996 om Opplysningsvesenets fond
2. Opprettelse av Forvaltningsorganet for Opplysnings- vesenets fond – fastsettelse av vedtekter. Gitt ved Kgl. res. 15. desember 2000
3. Hovedinstruks for forvaltningen av Opplysnings- vesenets fond. Fastsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 12. oktober 1999
4. Retningslinjer for eiendomsforvaltningen. Fastsatt av Ovfs styre 29. desember 2003
5. Instruks for kapitalforvaltning. Vedtatt av Ovfs styre 21. november 2001
6. Retningslinjer for utlån fra Opplysningsvesenets fond. Fastsatt av Ovfs styre 10. juni 2003
7. Retningslinjer for Opplysningsvesenets fonds sam- funnsbevisste investeringer. Vedtatt av Ovfs styre 2. april 2003

FOTOKREDITERING

*Omslagsbilde side 2 og 3:
Hjørnet Rådhusgaten – Store Strandgate.
Foto: Holmsen ca. 1868 © Oslo Bymuseum.*

*Side 2: Utsnitt av Rådhusgaten 1-3 anno
1745. Det gamle Christiania,
J.W.C. 1891*



*Side 6: Strøm kirke og Strøm prestegård, Sør-Odal.
Foto: Johnny Randen*

Side 7: Kvinnherad prestegård. Foto: Ovf

Side 8: Tysvær prestegård. Foto: Ivar Clausen

Side 9: Fra Odda, presteboligen i forgrunnen. Foto: Ovf

*Side 10: Naust ved presteboligen på Sveio.
Foto: Ivar Clausen*

Side 11: Hole prestegård. Foto: Ovf

Side 12: Tysvær prestegård. Foto: Ivar Clausen

Side 13, 23, 31: Fra fondets skogeiendommer. Foto: Ovf

*Side 17: Ny driftsbygning under oppføring på Strøm preste-
gård. Foto: Johnny Randen*

*Side 18: Gammelt bilde fra Hattfjelldal prestegård.
Foto: Ukjent*

Side 19: Jevnaker prestegård. Foto: Ovf

*Side 28: Heddal stavkirke og Heddal prestegård. Fondet eier
fortsatt presteboligen og arealene rundt den.
Prestegårdslåven er solgt, og brukes til utstillinger
og kirkelig virksomhet. Foto: Ovf*

*Side 29: Hovedbygningen på Strøm prestegård er bygget i
1818, og er en av fondets fredede bygninger.
Foto: Johnny Randen*

*Side 30: Nybygg på Strøm prestegård.
Foto: Johnny Randen*

Side 32: Lasting av tømmer i Kvinesdal. Foto: Ovf

Side 33: Foto: Ovf

Side 35: Tysvær prestegård. Foto: Ivar Clausen

Side 36, 37, 38, 39: © JupiterImages/Bergersen as

Side 40: Rådhusgaten 1-3. Foto: Ovf

Side 42: Nettet prestegård. Foto: Ovf

*Side 42: Kongeparet på Nettet prestegård.
Foto: Sigmund Tjelle*

*Side 42: Bjørn Ølander orienterer om Bjørnson og Nettet
prestegård i Borgstua. Foto: Sigmund Tjelle*

*Side 42: Glade barn på Nettet prestegård.
Foto: Sigmund Tjelle*



Hjørnet: Rådhusgt. – Store Strandgt.
Fotograf: Holmsen, ca. 1868
Oslo Bymuseum



Postboks 535 Sentrum
0105 Oslo

Kontoradresse:
Stortorvet 10

Telefon: 21 08 53 00
Faks: 21 08 53 01

www.ovf.no
e-mail: ovf@ovf.no
Org.nr. 970 955 569

Opplýsningsvesenets fond